بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمُ

دحج د مناسکو لاربنود

دقرآن مجید او محمد صلی اللهٰ علیهِ وسلم د احادیثو په رڼاکښې

دمحترمو حاجیانو دپوهې دپاره

په پښتو ژبه لیکل شویدئ

تولونه او لیکنه:

دحاجی عبدالغنی بریښ

خاص دالله جَلَّ جَلَالُهُ درضا لپاره

دغه کتاب دهر حاجی صاحب دپاره وړیا هدیه کیږی

هیڅوک دهغه د خرڅلاو حق نلرې

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمُ

شروع کوم په نامه د الله چې بې انتها مهربانه او ډېر رحم لرونکی دئ

سریزه:

زه و تاسی ټولو مسلمانانو خوندو او ورڼو لره د الله جَلّ جَلالهُ له دربار ه د پوره او قبول سوی حج هیله لرم نو ددی هدف لپاره چی ستاسی حج پوره او مکمل وی او هیڅ کمبود پکښی نه وی، او هم د الله په پاک دربار کښی د منلو وړ وی ،نو می د دغه د حج د مناسکو د کتاب په لیکلو پیل وکړ او د الله پاک په اراده او کمک می د هغو محترمو مسلمانانو خوندو او ورڼو لپاره چی د حج اراده ولری او د پښتو لوستونکی وی په ډیره ساده ژبه چی ذهن ته ډیره نژدې وی ولیکی ټولی مسّلی د قرآن مجید د ایتونو او محمد علیهِ السلام د احادیثو په رڼا کی او د حنفی طریقې په اساس لیکل سویدی، ځکه چی دا سفر د ډیرو خلقو لپا ره په ژوند کښی یو وار ممکن کیږی ځنی نیک بخته خلګ په ژوند انه کښی څو واره دا سفر کوی، خو د اولی پلا د پاره هر څوک ځنی خاصو رهنمایی ګانو ته او د حج د مناسکو زده کړی ته اړتیا لری. د الله پاک له درباره غواړم دا کتاب ستاسو سره پوره مرسته وکړی. .

او د الله جَلّ جَلالهُ څه هیله مند یم د غه کتاب و عامه مسلمانانو ته ګټور او زما کوښښ د خپلی رضا سبب وګرځوی او زما او زما مور او پلار ته بیله شکه الله جَلّ جَلالهُ اوریدونکی او قبلونکی او د . او هم ټولو مسلمانانو ته یی د رحمت او مغفرت سبب وګرځوی. آمین یا رب العا لمین ستر واک خاوند دی.

اَلحمدُ لِله وَحْدَہُ لا شَرِیْکَ لَہُ وَالصَّلٰاۃُ وَالسَّلٰامُ عَلٰی مُحَمَّدٍ رَسُولُ الله مَنْ لا نبیَ بَعْدَہُ

ژباړه: جمله ٍثنا او صفت دی د واحد او بی شریکه خدای لپاره ، درود او سلام پر محمد رسول الله چی نسته بل نبی تر ده وروسته

سوال:حج څه وخت دمحمد علیهِ السلام پر امت فرض شویدئ ؟

جواب:د هجرت پر نهم کال ددغه مبارک آیت په نازلیدو سره پر مسلمانانو حج فرض شو

دقرآن مجید دآل عمران سورت په (۹۷)آیت کښی الله پاک داسی امر کړیدئ

وِللهِ عَلیَ النَّاسِ حَجُّ الْبَیْتِ مَنِ اِسْتَطَاعَ اِلَیْهِ سَبِیْلا ومن کَفَرَ فان الله غنِیُ ٗعَنِ الْعَالَمِیْن ()

ژباړه: دالله له جانبه پر هغه خلګو دبیت الله شریفی حج فرض دی چی مالی او بدنی توان دتلو راتلو وهغی ته ولری-اوکه چا سر غړونه وکړه نو الله وبندګانو (عالمیانو)ته اړ(احتیاج) ندی.

سوال:دحج او عمری دپاره وختونه تعین دی که یا ؟

جواب :الله جل جلا لهُ دالبقری سورت په(۱۹۷)آیت کی فرما یلی دی

اَلْحَجُّ اَشْهُرُ ٗمَّعْلُوْمَات ط

ژباړه:دحج میا شتی معلومیدی(د شوال یا کچنی اختر داولی ورځی د سپیدو څه نیولی بیا د ذالحجی یا لوی اخترد لسمی ورځی تر سپیدو پوری) دحج دپاره احرام تړل کیږی او ددغه مودې څه د باندی دحج دپاره احرام نه تړل کیږی بلکی دعمری دپاره دکال په اوږدو کی هر وخت د حج دمخه او دحج وروسته دعمری دپاره احرام تړل کیدای سی،مګر افضل وخت دعمرې دپاره د روژې میاشت ده

حضرت رسول اکرم صلی اله علیهِ وسلم فر مایلی چا چی دروژی په میاشت کی عمره وکړه دومره ثواب به وګټی لکه زما سره چی یی یو ځای حج ادا کړی وی.

سوال:په حج کښی باید د څشی نه اجتناب وشی.

جواب:دلوړ ذکر سوی آیت ادامه ،الله پاک فرمایی-

فَمَنْ فرَضَ فِیْهِنَّ الْحَجَّ فلا رَفَثَ وَلا فُسُوقَ وَلا جِدَالَ فِی الْحَجْ ط

ژباړه:چا چی حج پر ځان (داحرام او نیت په تړلو) لازم(فرض)کړ نو به دجماع - دجګړې

اوبل هر نا روا څه ځان لری ساتې ،پدی هکله به وروسته پوره معلومات وړاندی شی.

دلوړآیات ادامه:

وَمَا تَفْعَلُوْ منْ خَیْرِ یَعْلَمْهُ الله ط

ژباړه: هر نیک عمل چی کوی الله پاک په هغه پوه(اګاه) دئ.

دلته یو څه ډیره توضیح لازمه گنم:

الله پاک وتاته د هر نیک عمل په بدل کی څو برابره ثواب درکوی او ستا هر نیک عمل د الله پاک په نزد

محفوظ او دهغه عوض به حتماً وتاته درکوی لکه چی الله جل جلا لهُ د سورت مزمل شریف په(۲۰)آیات کښی داسی فرمایلی دی

وَمَا تُقَدِّمُوالاَ نْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللهِ هُوَخَيْرًاوَّاَعْظَمَ اَجْرًا ط وَّاسْتَغْفِرُواالله ط اِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيْمٌ (۲۰)

ژباړه:هر هغه څه چه وړاندی لیږئ تاسی دپاره دځانو خپل (خیر او نیکئ)نو بیا به مومی هغه په نزد دالله(دغه پخوا لیږل سوی حسنات)اوډیرلوی دی دهغه اجر او ثواب،او بخښنه

وغواړئ له الله څه بیشکه الله دی ښه مغفرت کونکی(دخطایاؤ)او ډیر درحم خاوند دی(په انعام د اجر او ثواب)سره.

ځکه چه هرلمونځ په حرم شریف کښی د مکې معظمې یو په سل زره(۱۰۰۰۰۰)واره دعادی دکوردلمانځه په نسبت ثواب لری که هغه بیا په جماعت هم وی نو ۲۷ چنده نورعلاوه کیږی(۲۷۰۰۰۰۰)چنده کیږی نو همدا رنگه هر نیک عمل په حرم شریف کښی دومره ثواب لری،مثلاً لمونځ-روژه که فرضی وی که نفلی که واجب وی که سنت–تلاوت دقرآن غظیم الشان–او هر ذکر دالله پاک-درود پر محمدصلی الهُ علیهِ وسلم او دمسلمانانو سره مرسته په عمل اوگفتار-تبلیغ داحکامو دحج او دین او داهل علم سره صحبت او پوهه ترلاسه کول دحج د مناسکو په هکله او په حرم شریف کښی ډیر وخت تیرول په ذکر تلاوت طواف دکعبې شریفی او کعبې شریفی ته په ولاړی کتل په محبت لکه مین چه خپلی معشوقی ته گوری ،نو نیک بخته حاجی عجبه فرصت پلاس درغلی دی د وخت څه اعظمی استفاده وکړه او په بیهوده خبرو یی مه للاسه باسه اوگټی ترلاسه کړه چه پر لاری ځی د حاجیانو له لاری ډبری یا نور اذیت کونکی شیان گوښه کوه مه تر تیریږه که چا رهنمایی ته ضرورت درلودی او ته بلد وی ځان مه سپموه د حاجیانو سره ترتوانه مرسته کوه ،فکر دی ونیسه په حرم شریف کښی هغومره چه نیک عمل ثواب لری هغومره ناوړه عمل تربل هر ځای ډیره گناه لری باید په کردار او عمل کښی–په ژبه اوخبرو کښی-په فکر او تصورکښی ځان وساتې په هر حال کی درواغ ویل ښکنځل کول-او غیبت کول دا هغه اعمال دی چه دچا حج نقصان من کوی ډیر احتیاط پکار دی خدای پاک د سورت الحج په(۲۵)آیات کښ داسی فرمایی

وَ مَنْ يُرِدْ فِيْهِ بِا لْحادِ بِظُلْمٍ نُذِقْهُ مِنْ عَذابٍ اَلِيْمٍ(۲۵)

ژباړه:هر چا چه ارا ده وکړه(پدغه مسجدالحرام)کښی دبی لاری په ظلم سره نو وبه څکو موږ په هغه دردناکه عذاب.

سوال:په حج کی فقرکول(سوال)څرنگه دی

جواب:د البقرې د سورت د (۱۹۷)آیات په وروستی برخه کښی الله پاک فرمایی.

وَتَزَوَّدُ فَاِنَّ خَيْرُالزَّادِ التَّقْوَى وَتَّقُونِ يَاا ُلِى الاَ لْبَا بِ ()

ژباړه:- توښه دځانه سره واخلی ښه دتوښودځان ساتل دسوال کولو نه او له ما نه ووېریږئ ای خاوندانو دعقل. چه هلته سوال کولو او فقرته اړ نشی چه دا عمل د خدای پاک خاصتاً دحج په وخت کښی نه خوښیږی دامطلب دسورة العمرا د۹۷ آیت په سر کښی ذکر شول چه تر څو تاسي مالی توان ونلرئ حج در باندی فرض ندی نو حج ته دفقراوسوال د پاره مه ځه چه باعث د ازار او تکلیف دنورو حاجیانو ونه گرځي نور آیتونه دحج داحکامو په مورد کښی دالبقرې د مبارک سورت د(۱۹۶)آیت څه نیولې بیا تر(۲۰۳) آیات پوری ادامه لری مراجعه وکړئ.

ځو آیتونه د الحج دمبارک سورت څه دلته دیادولو وړ ګڼم،

وَاِذْبَوَّأنَا لِاِبْرَاهِیْمَ مَکَاَنَالْبَیْتِ (الحج آیت ۲۶)

ژباړه:یادکړه اِی محمده هغه وخت چه ښکاره مو کړابرهیم ته ځای دبیتی(مکی شریفی)

روایت دی چه دمکی شریفی ځای لا له پخوا متبرک ؤ نو دډیری مودی(دنوح َعلیهِ سلام دطوفان را پدیخوا هغه نا معلومه شوی وُ- دخدای تعالی له جانبه وحضرت ابرا هیم علیهِ سلام

ته امر وسو چه بیت الله ودانه کړه او دهغه معظم مقام نښی وروښودل شوې-حضرت ابراهیم

علیهِ سلام دخپل زوی حضرت اسما عیل علیهِ سلام په ملګرتیا دکعبې خونه ودانه کړه ،حق تعالی وحضرت ابراهیم علیهِ السلام ته امر وکړ چه

وَاَذِّنْ فِیْ النَّاسِ بِا لْحَجِّ (الحج۲۷آیت)

ژباړه:اوږغ وکړه (ای ابراهیم)په خلګو کښی دحج(دادا کولو)دپاره.

توضیح:کله چه کعبه شریفه ودانه سوه نو حضرت ابراهیم علیهِ سلام دالله پاک په امر دعرفات دغره پر سر ودریدی او داسی غږ یې وکړ(اِی خلګو الله پاک پر تاسی حج فرض کړی وحج ته راسی)نو حق تعالی دغه ږغ دټولو خلګو داروحانو وغوږو ته ورساوه نو دهر چا دپاره چه حج مقدر وُ ودغه غږ ته یی لَبَّیْک ووایه، دا هغه پټی د شوق سکروټی دی چه په زرها وُپلی او سپاره دحج کولو زحمت پر سر اخلی او د بیت الله شریفی په لیدلو خپلی سترګی رڼوی- دا ګواکی دهغې دوعا دمقبولیت اثر دی چه حضرت ابراهیم علیهِ سلام کړیده، هغه وخت چه یی شیر خوره حضرت اسماعیل علیهِ سلام او دهغه مور بی بی ها جره

په وچ او بی اوبو اوډبرینه مځکه کښی لیری دهر ډول ابادی نه پریښول ،داسی دوعا یی وکړه-

فَا جْعَلْ اَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِیْ اِلَیْهِمْ (سورت ابراهیم آیت ۳۷)

ژباړه:وګرځوې زړونه دځنی خلګو مایل په مینه چه راسی دویته.

«دو همه برخه د حج احکام»

سوال:څوک چه د حج اراده وکړی څشی ړومبی لازم دئ ؟

جواب:۱:- د حج دپاره حلالی پیسې او حلاله نفقه لازمی کار دی په حرامو پیسو لکه د غلا-د رشوت –د یتیم په پیسو یا په معامله او تجارت کښی په ظلم او د رواغو دنورو حق خوړلی وی په دغه ډول پیسو او نفقه حج کول څه مفاد نلری –چه حلالی پیسی برابری سوی

۲:بیا به نو د عمرې او حج په مناسکو ښه ځان خبر کړې او پوهه به تر لاسه کړې دغه د مناسکو کتاب څوواره ولولې او د ځان ملګری یی کړه هر وخت ورته مراجعه کوه.

۳:چه د کوره د حج په نیت وزې په بسم الله بیا به دری واره الله اکبر ووایی

۴:کله چه په موټر یا الوتکه کښی کیناستې دا دوعا به ووایی(سبحان الذی سخرَلنا هاذا وما کنالهُ مقرنین وانا اِلی ربنا لمنقلبون—بیا به نو دا دوعا ووایی الهی زه له تا نه پدې سفرکی دنیکی اوتقوا او د داسی عمل چه ته په خوښیږی غوښتنه کوم الهی دا سفر راته اسانه او پخیر یی انجامکړی الهی ته د سفر تر ټولو ښه ملګری یی آمین.

سوال:دحج فرض څودی ؟

جواب:حج د اسلام پنځم رکن دی او دری فرضونه لری.

۱: احرام تړل د حج دپاره.

۲: د ذالحجی (دلوی اختر دمیاشتی)پرنهمه په عرفات کښی حضور.

۳:دبیت الله شریفی طواف.

لمړی فرض احرام:-

د نارینه دپاره عبارت د دوو ټوټو تکر څه دئ چه حاجی صاحبان یی د میقات یا دهغه څه دمخه داسی اغوندی چه یوه ټوټه یی لنګ او بله ټوټه

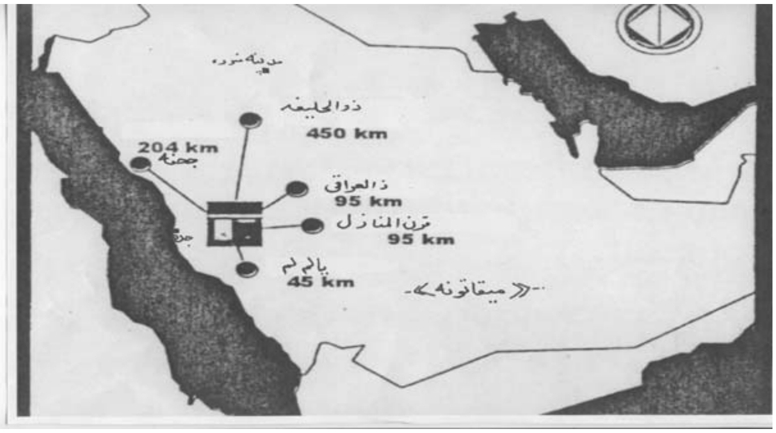

یی څادر یا پټو غوندی پر ځان راپیچل کیږی په احرام کښی باید سر او د پښو بجلکی پټی نوی ،دنارینه دپاره افضله داده چه د سپین ټکره څه احرام برابرکړی ولی په رنګه ټکر کښی هم صحیح دئ ، مهمه خبره داده چه په احرام کښی به هیڅ بخی نه وی وهل سوی یعنی ګنډل سوی به نوی او د احرام غوټه

کول هم ندی روا ،مگر قلفی ستنی استعماله ولای سې او همدا رنګه ګلمیخی غوندی غوټی چه بیله ګنډلو ټنګیږی په لنګ او پټو پوری مما نعت نلری او چرمی یا پلا ستیکی کمر بند چه په ګل میخیو ټنګ سوی وی نه (په ګنډلو) هم مما نعت نلری کوښښ به کوې چه دیو عالم او پوهه سړی سره که با تجربه وی لا ښه ملګری سې او دا حرام تړل او ځنی احکام ور څه زده کړې دا حرام تړل یو دحج دفرضیاتو دی که ونه تړل سی حج صحت نلری.

چه احرام دی وتاړه لمړی نیت دزړه او په ژبه داسی چه (احرام می تړلی دفرضی حج دا سلام ،یا دعمری دپاره)نو به نارینه په لوړ اواز او ښځی په کرار اواز تلبیه ووایی تلبیه داسی ده

(لَبَّیْکَ اَللّٰھُمَّ لَبَّیْکَ--لَبَّیْکَ لا شَرِیْکَ لَکَ لَبَّیْکَ -اِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ —لَکَ وَالْمُلْکَ -لا شَرِیْکَ لَکَ)

ژباړه:په خدمت درته حاضریم اِلهی په خدمت درته حاضریم—په خدمت درته حاضریم هیڅ شریک نسته تالره په خدمت درته حاضریم—جمله ثنا او صفت ښی ګڼیی او برکت دئ تا لره پاچایی ده تالره—هیڅ شریک نسته تالره.

دغه به نارینه په لوړ اواز وایی تر څو هر څوک یی واوری هرشی چه دا ستا اواز واوری په ورځ دحشر به شاهدی اداکوی چه دغه انسان لبیک ویلی دئ ،مګر ښځی به یی په زړه کی وایی نه په لوړ اواز که دچا دغه لبیک نه زده کیدل نو هرذکرچه یی زده وی ودی وایی مثلاً قل هو الله- کلمه شریفه هر آیت چه یی زده وی صحت لری یا دی دکتاب له رویه ووایی.مهم نیت دئ نیت باید ډیر خلص وی مثلاً احرام می تړلی دعمرې یا احرام می تړلی دفرضی حج دا سلام،او لبیکَ دهر حاجی سره چه ملګری سوی اول به دری واره تلبیه و وایی او چه پر لوړه خیژې یا کښته کیږې هم به تلبیه دری دری واره په لوړ اواز وایی

دښځو دپاره احرام هغه روز مره عادی جامی دی او داحرام ټکری به پر سره وی مګر مخ به نه پټوی که پر مخ ټکری یا جالی را ځوړنده وی په مخ پوری به یی نه مښلوی څه به دمخه لری وی، ښځی جراپی او عادی بوټونه اغوستلایسی.

دنیت دپاره به وروسته مفصل معلومات وړاندی شی.

اوس نو چه نیت وسو او لبیک وویل سو نو به دوه رکعته سنت لمونځ ادا کړې په اول رکعت کښی به تر سورت فاتحې (الحمدالله)وروسته د ایُها الکافرون سورت ووایی او په دوهم رکعت کښی به سورت اخلاص(قل هو الله) ووایی سنت دی.دا دی هم باید پیاد وی چه داحرام تر تړلو دمخه که امکان ولری غسل کول یا اودس(وضو)کول سنت دئ چه په هغه به دی سنت لمونځ هم ادا کړې، که او به نوی نو تیمم هم صحیح دئ

که څه هم نن ورځ الحمدالله د سعودی دولت له خوا یا دنورو خیر اندیشه خلګو لخوا په هر میقات(هغه ځای چه دهغه ځایه احرام تړل کیږی)کښی داودا سه تازه کولو پو ره امکانات موجود دی او څه مشکل نه لیدل کیږی ،مسئله داده چه که څوک نا پاکه وی مثلا ښځه په عادت کښی وه یا په نفاس کښی وه او حتی که سړی جنوب هم وی احرام یی صحیح دی.شرط دادی چه تر میقات به بی احرامه نه راتیریږی که نه نو دم(پسه)دربا ندی لازمیږی آو که بیرته میقات ته وګرځیدی او احرا م دی وتاړه نو د م څه بیرته خلاصیږې

سوال: احرام څه مانا :

جو اب:احرام د(حرام) په مانا دی یعنی ځنی اعمال چه په عادی ژوند کښی روا اعمال دی مګر داحرام په حال کښی پر سړی حرام وی نو هغه څوک چه احرام بنده وی هغه ته محرم ویل کیږی نو هر محرم مکلف دی چه دلاندی اعمالو څه ډډه وکړی:

-جماع (دمیړه او ښځی شهوانی یو ځای کیده) منع دی

-ګنډلی جامې به نه اغوندې، رخچینه(خولۍ) نیکر او جراپی نا رینه نسی اغوستلای

-دنوکانو او وریښتانو اخستل منع دی، ددی دپاره چه و دغه عمل ته اړ نسی باید د احرام تړلو دمخه خپل اضافی وریښتان ،لکه تربغل لاندی وریښتان ،فرض او سنت وخریل شی او نوکان واخستل شی.

-دداسی عمل څخه چه دوریښتانو د تویدو باعث کیږی مثلاً د سر ګرول په زوره زوره یا ږمنځه ول د سر او ږیری دغسل او او داسه په وخت کی دځان مښلو څه دخیرو او وریښتانو د تویدو باعث کیږی باید ډډه وسی.

-خوشبویی او عطروهل منع دی حتی ځان به په خوشبویه صابون نه منځې

-دهرډول ژوندی شی وژل یا ازاره ول منع دی په استثنا دمضرو حشرو یا درنده حیوان چه دانسان ژوند ته خطر پیښوی لکه مار-لړم-زمری او داسی نور چه دهغو په وژلو کم شی نه لازمیږی

-که بل غیر محرم ښکار کاوه یا یې کم حیوان واژه محرم به مرسته نه ور سره کوی کو ښښ باید وسی چه هیڅ ساکښ ته دازار باعث نسې

-درخته یا ددرختی ښاخ حتی یو بلګ ددرختی او وابنه نسې پریکولای.

-دغاښو کریم چه خوشبویی ولری نسی استعماله ولای مګر مسواک یا خالی برس استعماله ولایسی

-جنګ یا شخړه که لفظی وی یا عملی باید ونسی.

- محرم سړی به نکاح نه کوی او نه به څوک چا ته په نکاح ورکوی او نه به کومه ښځه دځان یا دبل دپاره غواړی.

ددغه اعمالو مرتکب ددم په ورکولو مکلف کیږی یعنی پسه به حلا لوی داحرام حالت هغه مقام دی چه انسان دمادی والی سره سره که خوراک څښاک ځنی وباسو د ملایکی سره په یوه ردیف کښی راولی چه نفقه هم حلاله وی نو پدی حالت کښی الله جل جلالهُ ددغه خپل بنده هیڅ روا غوښتنه نه رده وی باور ولره.

دوهم فرض عرفات:-

عرفات دمعرفت یا پیژندنی په معنی دی ، روایت دی هغه وخت چه آدم علیهِ السلام او بی بی هوا دجنته څه مځکی ته را کښته سول نو په مختلفو ځایو کښی ودریدل دڅه وخت دپاره سره ورک وه څو چه په عرفات کښی یی سره پیدا کړه او توبه یی قبوله سوه هر مسلمان چه دذیالحجی (لوی اختر) دمیاشتی پر نهمه احرام بنده خپل ځان ودغه محل ته ورسوی هغه به په خپل مقصد رسیږی او د الله جلَ جلالهُ له جانبه به یی توبه قبلیږی او مغفرت به یی په برخه کیږی. دعرفات غنډئ هغه کچنی ډبرینه غنډی ده چه حضرت ابراهیم علیهِ السلام د الله پاک په امر دهغه پر سر ودریدئ او غږیی وکړ د خد ای پاک بنده ګان یی دبیت الله شریفی وحج ته راوبلل.چه پر هغه مبارک ځای اوس یو سپین څلی ولاړ دی.

دذوالحجی یا لوی اختر دمیاشتی پر نهمه پرهر حاجی فرض دی چه دغرمی له زواله وروسته بیا د مازدیګر تر لمر لویدو پوری هلته حاضر وی ، مسئله داده چه که په سبب د سببو هلته حاضر نسو حج یی نه صحیح کیږی با ید بل کال یی د سره را وګرځوې، پر عرفات حضو ر پدغه موده کښی (دزواله وروسته بیا ترلمر لویدو پوری) ولو یوه دقیقه هم وی په هر حالت کښی یعنی په ویښه، په خوب کی،په بی سدی کښی

يعنی كوما كښې، په پا كی كښې يا نا پاكی كښې، په اوداسه يا بی او دا سه په هر حالت چه حاضر سوې حج دی صحيح كيږی ،خو هر څومره چه ډير وخت په عرفات كښې تير كړی غوره دی د زواله دمخه عرفات ته حا ضريدل ښه كاردی خو اصل وخت هم هغه دزوال وروسته شروع كيږی. پر دغه مقام يا مشعرالعظيم به هر مسلمان چه دحج كولو موقع پلاس ورغلې ده دزړه توبه باسی پر خپلو تيرو ناوړه اعمالو ،مؤمنه حاجی حق تعالی په رشتيا او دزړه په توبه راضی كيږی او خوشحاليږی او پر دغه مقام دی الله جل جلا لهُ توبه قبلوی او روا غوښتنه چه دپاك الله له درباره وكړې دركول كيږی ،دغه مقام درحمت دئ او درحمت دروازې دصادقه حاجيانو پر مخ خلاصی وی ددغه ځايه څخه بايد پوره برخه واخلې دغه ورځ او دغه ځای دعفوی اورحمت دغوښتلو ځای دی ا مؤمنه مه غا فله كيږه ،دعرفات دعونډئ په لمن كی غښی

ډيری دی چه هلته سرور كا ءنات محمد عليهِ السلام دعرفات په ورځ دريدلی دی او دخپل ټول امت دپاره يی د الله جل جلا لهُ څه عفو اوبخښنه غوښتيده دهغه مبارك ټولی دوعا وی دحق تعالی په دربار كښې مقبولی وې، الله مودی په ورځكی دحشر دده په امتيانو كی دقبرو څه را وپاڅه وی آمين يا ربالعا لمين

محترمه حاجی صاحب اومحترمی حجانې داول مازديگر پر مهال ځان ددغه غنډی لمنی ته ورسوه هغه ځای چه زموږپيشوا محمد صلی اللهُ عليهِ وسلم هلته دوعا كړيده پر هغه ځای زرغونه يا پسته يی رنګه خيمه وهی دلته به ځان ورسوې او لكه نوی پيدا سوی مؤمن

دهغه ځايه را وګرځې ،دعرفات علامې دسعودی دولت له خوا هر ځای لګيدلی دی ،دعرفات دمسجد دمحراب دخوا نيمايی په عرفات كښې شامله نده. ،مؤمنه حاجی صاحب دغه ورځ به ټوله په دوعا او ذكر تيره وې چه بيا دا موقع دنيك بختا نو په لاس ورځی ،مؤمنه دالله پاك د رحمت دسترخوان غوړيدلی دئ خپل قسمت دی ځنی واخله غافله مه اوسه په خوشی خبرو او مجلس دا ورځ مه تيره وه ډيروالی دوخت دتيريدو په عرفات كښې غوره كاردی ،ترلمر لويدو وروسته به دمزدلفې شريفی ولور ته حركت وكړې دماښام لمونځ به دلته نه كوی ،په عرفات كښې ځنی اعمال واجب او ځنی سنت دی په راتلونكی كښې به واضح شی په عرفات كښې به په ژړا او زاری دخدای په حضوركی توبه كاږې ،ځانته مور اوپلارته او ټولو دوستانو اشنايانو او هغه چاته چه ستا څه يی ددوعا غوښتنه كړيده دوعاوی وكړې ټولو مسلمانانو ته مړو او ژوندو ته داخرت او په ژوند كی دكاميابې اومغفرت دوعا ګانی وكړې فكر دی اوسه چه پدغه مقام كښې ددنيا دپاره غوښتنه ونكړې هغه پخپله چه خدای ستا دپاره مقدره كړيده در رسيږی(يعنی دپيسو او مال خواست تيټ خواست دئ) الله پاك پدی مورد كښې فرما يی

وَمَنْ اَرَادَالْاَ خِرَ ةَ وَ سَعی لَهَا سَعْيَهَا وَ هُوَ مُؤمِنٌ فَاُو لآءِ كَ كَانَ سَعْيَهُمْ مَّشْكُوْراً (١٩)(سورت اسراء)

ژباړه: هر څوك چه غواړی آخرت(جنت) او سعی كوی دهغه دپاره سعی لا يقه(په طا عت د الله)حال دا چه دی (خالص)مؤمن هم وی نو ددغه كسانو سعی ده مقبوله (په نزد دالله)

اوسنو چه دعرفات دورځی لمر ولويدئ دما ښام لمونځ مه كوه د مزدلفې شريفی وخوا ته حركت وكړه دعرفات او مزدلفې شرفی تر منځ فاصله فقط څلور ما يله ده نو كه وكولای سی پياده دا فاصله طی كړی ډير خلګ پياده ځی ديو ی ډلی سره ځان مل كړه نن سبا په بسونو كی خلګ ځی بسونه دتعداد په لحاظ دومره دی چه ټوله لار ټرافيك جاموی او دغه څلور ميله لار په اته ساعته كی وهی چه هم دسړی پښې پرسيږی دډيری ناستی له كبله په بس كښې او هم دسړی لمونځونه پر مو قع او ترتيب مشكل كيږی نو دپلی تګ څه مه ويريږه هم ثواب لری هم ټوله منا سك په ښه صورت اجرا كيږی خوښه دی خپله خپل توان ته ګوره او هم به په عرفات كښې دحركت په وخت ځان سپك كړی او ا ودس به نوی كړې ځكه چه په عرفات كښې تشنابونه ډيردی او په مزدلفه شريفه كښې تشنابونه نسته نو به داحتياط دپاره يو بوتل اوبه دځانه سره چه ستا اودس په تازه سی ولرې نو كه هلته ديو ملګری سره كمك وكړی څه وخت چه دی اودس تازه كوی ته اوبه وروا چوې او بيادی دې تاته اوبه درواچوی ښه كاردی هم ثواب لری او هم به مو اوبه سپمولی وی ،هلته چه ورسيدلاست نو به د ماخوستن او ماښام لمونځونه يو ځای داسی

ادا کړئ:یو اذان به وکړئ بیا به نو دری رکعته دماښام لمونځ په جماعت وکړئ ، په نیت کښی به قضایی نه وایی فقط دری رکعته دما ښام فرض لمونځ پدی حاضر وخت بیابه نو دوه رکعته سفر یانه دماخوستن لمونځ په جماعت ادا کړئ یعنی یو اذان او دوه اقا مته وروسته به اول دوه رکعته دماښام سنت بیا به دوه رکعته دما خوستن سنت او بیا دری رکعته وتر ادا کړئ یوه کچنی خلته دډبرو دټوله ولو دپاره دځانه سره ولره چه شیطانان په وولې داختر داولی ورځی لپاره اوه ډبری پکار دی چه یوا زی لوی شیطان(جمرة العقبه) هغه چه دمکې شریفی وخواته اخری شیطان دی په ویشتل کیږی او داختر په دوهمه او دریمه اوڅلرمه ورځ دری سره شیطانان ویشتل کیږی هر شیطان په اوو ډبرو ویشتل کیږی یعنی (۲۱)(۲۱)(۲۱) یعنی ټوله ډبری کیږی (۷۰) ډبری د احتیاط دپاره یو څه ډیری در سره واخلی نه ویل کیږی یوه ډبره غلطه سی نوعوضی ډبره یی باید ولرې ،شیطانان درې دی په دوهمه ورځ شروع دکچنی شیطان څه بیا میانه شیطان او په اخر کښی لوی شیطان ویشتل کیږی، څه سردی په له ګرځوم حاجی صاحب محترمه چه ډبری ټولی شوې،نوبه ځان دمشعرالحرام وکچنی غره ته ورسوې دمشعرالحرام غر چه دعرفات له خوا راځې دچپه لاس وخوا ته چه دا لوی غر ګورې ددغه غره په اخره کی کچنی غردی ددی غره پر سر یو کچنی تعمیر واقع دئ ددغه غره لاندی به تم سې که دی دځانه سره یوه مصلی درلوده لا ښه استراحت به پر وکړې اوهم لمونځونه ترڅو سپیدې وچوی په مزدلفه کی دا وخت توپونه وشتل کیږی نو اصل واجب وخت ددغه توپوڅه شروع کیږی چه هر حاجی تر لمر څرک پوری دمزدلیفې شریفی په ساحه کښی باید وی او که دسپیدو دمخه دمزدلیفی څه ولاړې بیا دم در با ندی اوړی مګر که بیرته را وګرځیدې او دلمر څرک دمخه دمزدلیفې شریفی ساحې ته داخل سوې نو ددم څه خلاصیږې،دلته نا توانه مریض اود ډیر عمر خاوندان چه ضعیفه وی او دهغو کمک والا او یا ضعیفه ښځی او دهغې محرم ته استثناده او مکلف ندی چه په مزدلفه کښی پاته سی ،دغه شپه په مزدلفه کښی دشب قدرد شپې زر(۱۰۰۰) مراتبه دفیضه ډکه شپه ده که دسهار تر لمانځه وروسته دمشعرالحرام غره ته پورته سې نو هلته دی الله جل جلا لهُ ټوله باقی مانده ګناهونه که په عرفات کښی نوی عفو سوی دلته در بخښل کیږی ،زموږ غم خوره محمد علیهِ السلام ته پر دغه مقام دامت هغه ګناه ګاران چه د ګناه دثقلت په

خا طرپر عرفات نه وه بخښل سوی دلته ور وبخښل سوه ، خدای پاک دی موږ دمحمد علیهِ السلام دبخښل سوی امتیانو په جمله کښی راولې آمین.

دسهار تر لمانځه وروسته د تشریق تکبیرونه شروع کیږی او تلبیه نوره ختمه سوه فقط داختر په درو سرو ورځو کښی تر هر فرض لمانځه وروسته به د تشریق تکبیرونه یووار وایی داسی (اَللّٰهُ اَکْبَرْ اَللّٰهُ اَکْبَرْ لَا اِ لٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَاللّٰهُ اَکْبَرْ اَللّٰهُ اَکْبَرْ وَ لِلّٰهِ الْحَمْد) دلمر څرک پروخت به دمینا شریفی پر لوری حرکت وکړې هلته به داختر په اوله ورځ یعنی دذوالحجی پر لسمه یوازی لوی شیطان (جمرةالکبرا) په اوو ډبرو وَولې ، په دې مورد کښی به دحج دوا جباتو په روښانه کولو کښی پوره توضیحات وړاندی سی ،تردغه وروسته به پسه دشکریی حلال کړې دشکریی په نامه نه داضحیی په نامه که دی داضحیی په نامه حلال کړئ نو به دشکریی دپاره بل پسه حلا لوې،تر هغه وروسته به سر وخریی دسر خریل که دټوله سر وریښتان وخریل شی یا د ښځو دپاره یا هغه نارینه چه اوږده وریښتان لری لکه ځوني نو به دټوله سر یا لا اقل دسرد وریښتانو دڅلرمی برخی وریښتانو څوکی به دګوتی دیوه بند په اندازه غچی کړی تردغه وروسته حاجی صاحب حلال سو کولای سی چه احرام خلاص کړی اوخپلی عادی جامې واغوندی تر هغه وخته چه دی فرضی طواف او دصفا او مروا سعیی نوی کړې دخپل میړه یاخپلی ښځی سره شهوانی نزدیکت نسی کولای دغه ته شرطی حلالی وایی نور هرڅه درته روادی نو هغه وخت چه دی طواف او سعیه خلاصه کړه نو پوره حلا لیږې.داختر داولی ورځې په اعمالوکی ترتیب واجب دئ یعنی اول دلوی شیطان ویشتل بیا دپسه حلال ول تر هغه وروسته دسر خریل دا ترتیب واجب دی که قصداً داتر تیب غلط سی نودم لازمیږی خو طواف فرضی پدی ترتیب کښی شامل ندئ مثلاً کولای سې چه دپسه تر حلالۍ اود سر تر خریلو دمخه فرضی طواف وکړې پدی تفاوت چه پدی صورت کښی طواف په احرا م کی کیږی او که پسه حلال کړې او سر وخریی نو طواف په عادی جامو کی کیږی

دریم فرض: طواف افاضه یا طواف الزیارت یا طواف فرضی دحج:-

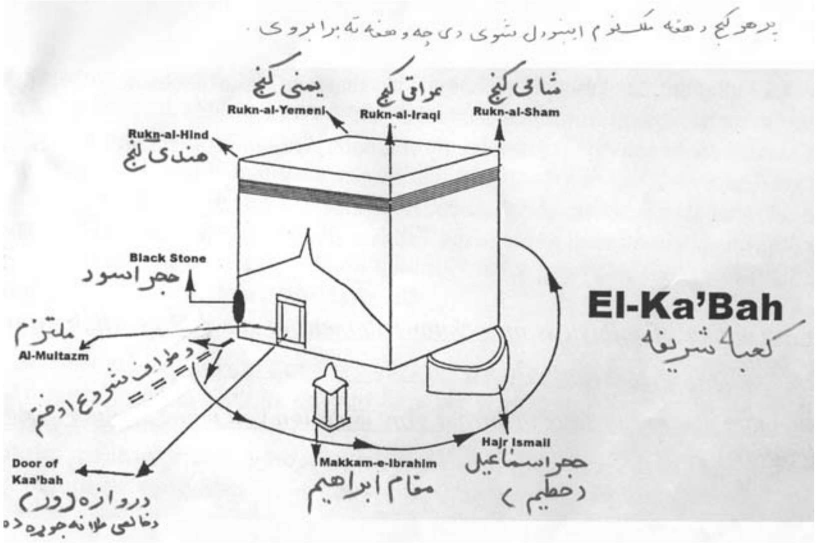

طواف هم دزړه نیت غواړی مثلاً دفرضی حج داسلام ،یا دواجب عمرې ،یا واجب طواف الوداع (درخصتی طواف) یا سنت طواف القدوم ،یا نفلی طواف په نیت کښی به دا ستا په زړه کښی واضح وی چه څه ډول طوا ف غواړې چه وکړې.

دفرضی طواف نیت: (الهی اراده لرم داوه شوطه طواف پردغه کعبه شریفه دفرضی حج داسلام الهی راته اسانه یی کړی او را څه قبول یی کړې)دابه په داسی حال کښی نیت کوی چه دحجر اسود پربرابرپر خط یو څو انچه شاته مخ به دحجر اسود وخواته واړوې او د دواړه لاسو اورغوی به دحجر اسود وخواته داسی ونیسې لکه چه حجر اسود مسح کوې وبه وایی (بِسْمِ اللّٰهِ اللّٰهُ اَکْبَرْ) بیا به نو خپل اورغوی مچ کړې دا داسی معنی لری لکه پخپله حجر اسود چه دی مچ کړی وی نو به طواف شروع کړې ، که دی طواف په احرام کښی کاوه نوبه راسته اوږه لڅه کړې یعنی څادر یا پټو به تر راسته بغل لاندی تیر کړې او پر چپه اوږه به یی سر بیره واچوې ،فکردی باید وی چه دطواف دشروع په وخت کښی دحجر اسود تر خط را تیر نه یی کنه نو دغه شوط دی نا حسابه دی بیابه یی را گرځوې ،دطواف په اولو درو شوطو کښی به رمل (اوړی ښورول) نازکه ځغستا کوی یعنی تر عادی تگ یو څه چابک ، په نورو څلورو شوطو کښی رمل نسته عادی تگ دی او خپلی دو عا گانی به وایی ،که ډیره گڼه گونه نوی ډهر شوط په پوره کیدو کی به حجر اسود مسح کوې او مچوی به یی دا په داسی حال کی چه داکار اسانه وی او هیڅ دچا د ازار او ټیلی ،یا دښځو سره دتماس باعث نسې که نه نو تر ثواب دی گناه ډیریږی ،نو دحجر اسود مسح سنت کار دی مگر دټیلې او ټنبې څه ځان ساتل دطواف په وخت کښی فرض دی ،داختر په اوله ورځ او دوهمه ورځ په طواف گاه کی دومره گڼه گونه وی چه په عادی تگ طواف مشکل وی نو رمل (ځغاسته) خو ناممکنه وی نو په داسی صورت کښی ستا مکلفیت دی چه د ټیلې ،او تما س یا ډکه دښځو څه ځان وساتی چه تر ثواب دی گناه ډیره نوی ، په اسلام کښی حرج نسته نو دسنتو یا مستحب په نه کولو څه شی نه لازمیږی،ځنی نا پوهه خلگ پدغه ورځو کی په زوره او ټیلو ځان حجر اسود ته رسوی چه دا کار بیله گناه څه بله نتیجه نلری ډیر محتاط به اوسی

که دی د گڼه گونی له لاسه حجر اسود نسوای لیدلای او پر مځکه خط دی هم نسوای لیدلای نو دحج اسود پر برابری مخامخ لوړ وگوره هلته زرغون نیون گروپ لگیږی دهغه دبرابرئ څه طواف شروع کړه ، دحجر اسود (هغه توره ډبره چه دجنته راغلې ده اود کعبې شریفی په یوه کنج کښی نصب شویده) څخه طواف شروع او پرحجر اسود یو شوط(دوره)ختمیږی هره پلا چه نوی شوط (دوره) شروع کیږی مخ حجر اسود ته اړوې اودلاس اورغوی به ورته نسې گواکی مسح کوې یه او اورغوی مچوې او وایی (بِسْمِ اللّٰهِ اللّٰهُ اَکْبَرْ)د طواف داوو شوطو(دورو) دو عاوی به وروسته بیان سی ،دحجر اسود او دکعبې شریفی د دروازې تر منځ فقط څلورگزه فاصله ده چه دغه حصه دکعبې شریفی ملتزم بلل کیږی دغه حصه ډیره مبارکه او په هغه پوری ځان منبله ول سنت دی او په دغه ځای کښی دچا هر روا خواست او غوښتنه درب العزت څه قبلیږی په یو مناسب وخت کښی به دا کا ر وکړې چه دچا دازا ر سبب نسې بل ددوعا دقبلیدو ځای پخپله دکعبې شریفی دروازه (دخالصی طلا څه جوړه

ده) ده چه په هغه پوری لاس ټنګول او دوعاء کول هم قبلیږی خو دغه دوو ځایو ته ځان رسول دطواف په وخت کی لازم ندی بلکی په یوبل منا سب وخت کښی دا کار وکړه

اوس نو چه اوه شوطه طواف دی وکړئ نوبه دوه رکعته واجب لمونځ دطواف به ادا کړې د مقام ابراهیم ترشا سنت دی مګر نور په ټوله حرم شریف کښی حتی که در باندی پاته وی دمځکی پر مخ په هر ځای کښی صحیح دئ، او دا دی هم پیاد وی چه تر هر طواف وروسته دغه دوه رکعته (چه په اول رکعت کښی تر الحمدُ لِلّٰه وروسته دالکافرون سورت او په دوهم رکعت کښی سورت اخلاص(قلْ هَوَاللّٰه) ویل سنت دئ که نه نو هر آیت چه دی زده وی صحت لری) واجب دی ، چه طواف وسو او واجب لمونځ یی هم وسو نوبه دصفا او مروا وخواته ورسې اوهلته به دصفا دغنډۍ او مروا دغنډۍ ترمنځ اوه سعیی (تګ)وکړې سعیه د صفا دغنډۍ څه شروع کیږی دصفا دغنډۍ څه بیا تر مروا تر غنډۍ پوری یوه سعیه ده اود مروا څه بیا تر صفا پوری بله سعیه سوه نوپدې ډول به اوه سعیی پوره کړې (دهری سعیی دوعا په راتلونکی کښی بیانیږی ،چه سعیی دی تکمیل کړې که دی دمخه پسه حلال کړیوی او سر دی هم خریلی وی نو دی اوه واره مبارک سه حج دی خلاص سو او حاجی سوې

او خدای جلَ جلا لهُ دی دټولو حاجیانو حج قبول او مبرور وګرځوی.

(واجبات دحج)

سوال: دحج واجبات څشی دی؟

جواب: لکه چه مو دمخه وویل دفرضیاتو په نه کید و حج ناقص کیږی او بل ډول یی چاره نه کیږی خو چه بل کال د سره حج وکړی ،مگر واجبات هغه دی چه دهغه دنه کولو په صورت کښی به دم(پسه حلا لوي) نو حج دی صحیح دی او ځنی واجبات دی چه قضایی را گرځول کیږی یعنی که فوراً بیرته را وگرځول سی نو ددم(پسه دحلا لیدو څه خلاصیږی)

واجبات دحج ۲۲دی- دا اول ځلور چه دلته په ترتیب ذکر کیږی واجب دی مگر په نه کولو یی دم نه لازمیږی ولی ترک دواجبو دی ځکه نو دهغه په را گرځولو دی غاړی خلاصیږی.

۱:دطواف شروع دحجر اسود دبرابری څه نه وړاندی نه وروسته که دحجر اسود دخط نه را تیر وي او طواف دی شروکړئ نو دا شوط(دوره) نه حسابیږی عوض به یی راگرځوي.

۲:تر هر طواف چه اوه شوطه پوره سوه دوه رکعته واجب لمونځ به کوي دمقام ابراهیم وشاته(وشاته دا معنی نلری چه نژدي دهغه شاته) دحرم شریف په هر ځای کښی چه وی صحیح دی که په یو سبب دسببو په حرم شریف کښی ونسو نو دمکي په ټوله ښار کښی ، که ّهلته هم ونسی نو دمځکی دکري په هر ځای کښی هر وخت را گرځیدلای سی.

۳: ځنډیده دما ښام دلمانځه دعرفات په ورځ او یو ځای اداکول د ماخستن دلمانځه سره په مزدلفه شریفه کښی

۴:دځا ن گوښه ساتل دجنگ یا دا ډول منا قشی څه چه په جنگ بدلیږی او هم دا ډول داحرام په حال کښی دوخت ضایع کول په موسیقی اوریدلو –قطعه بازی–رقص کول هغه اعمال دی چه باید ډډه ځنی وسی ،

نور ۲۲ واجب چه دهغو په ترک سره دم(پسه)لازمیږی ،که ترک سی په دم یا پسه علاج کیږی او هم ځنی په بیرته را گرځولو صحیح کیږی او ددم څه دسړی غاړی خلاصیږی

۵: داحرام ترل پر میقات(هغه ځایونه چه داحرام دپاره ټاکلی دی) که تر میقات بیله احرامه را تیر سوی دم در باندی لازمیږی ، ولی که بیرته وگرځیدي او هلته احرام اونیت داحرام پر میقات راوگرځوی نو ددم څه خلاصیږي.

۶:پر خپلو پښو طواف کول ،که بیله عذره په ویلچیر کی طواف وکړي دم لازمیږی ،عذر هغه دی جه که چا په ولاړی خپل فرضی لمونځ نسوای کولای نو په و یلچیر کښی طواف ورته روا دئ او دم نه پر لازمیږی.

۷:طواف باید په پاک بدن او اوداسه وسی،که دی بدن په نجاست یا وینو ککړ وی اوته په هغه خبر وي یا دی بی اودسه طواف وکړئ نو دم در باندی لازم سو، ولی که دطواف په جریان کی مثلاً بد ن یا احرام دی په وینو سو خبر سوي اوفوراً ولاړی اوهغه دی ووینځل نو ددم څه خلاصیږی یا دطوا ف په جریان کښی بی اودسه شوي نو فوراً لاړی اودس دی تازه کړئ ددم څه خلاصیږي اوکه دی طواف په دغه حال کښی پوره کړئ نو دم(پسه) لازمیږی نو فکر دی ونیسه او ډیر محتاط اوسه ،مثلاً یو څوک په مسجد حرم شریف کښی ناست وو پریشا نی پیوئ نو بهځی اول به او دس تازه کوی بیا به طواف ته ولاړیږی ، ځنی خلګ فکر کوی چه په محض پریشانی ترڅو ونه نړیږی اودس نه ما تیږی او

بیله اودسه طواف ته ولاړ سی دغه هغه حالت دئ چه پر سړی دم لازمیږی، دحرم شریف ودوا ړو خواوو ته د اوداسه تازه کولو ځایونه هّم دښځو دپاره او هم د نا رینه وو دپاره په پراخه اندازه موجود دی بس داولی پلا د پاره یی په پوښتنه پیدا کړه بیا به نو همیشه ارام او بی مسؤلیته خپل عبادت کوې حتی که اوداسه ته ضرورت هم ونه لرې اول دغه ځایونه پیدا کړه ډیربه را حت یی که ښځه په حیض یا نفاس یا نر په جنابت کښی فرضی طواف وکړی آووه پسونه پراوړی یابه غویی یا اوښ حلا لوی حتی پدغه حال کښی حرم شریف ته ننوتل روا ندی.

۸ :دطواف په وخت کښی با ید دچا عورت ښکاره نسی دښځی او نا رینه دپاره لازمه ده پر ځان پام ونیسی چه داسی حالت رانسی که نه نو دم پر اوړی.

۹ :دفرضی حج او د عمری تر طواف وروسته دصفا او مروا سعیه باید وسی ،خو دنفلی طواف وروسته سعیه نسته که وسی ثه ثواب ندی پر مرتب ،تر نفلی طواف وروسته دوه رکعته واجب دیاده مه باسه.

۱۰ :سعیه دطواف تابع ده نو که طواف پرخپلو پښو درباندی لازم وو او شرعی عذر دی نه درلود نو سعیه به هم پر خپلو پښو کوې او په ویلچیر کښی نه ده روا.

۱۱ :دعرفات په ورځ تر ماښامه دعرفات په مځکه کی پاته کیدل.

۱۲ : دغروب دمخه دعرفات ثه نه وتل واجب دئ.

۱۳ :دامام ثه وروسته دعرفات نه وتل واجب دئ.

۱۴ :په مزدلفه شریفه کښی شپه سباکول او دجمرو (شیطانان) دویشتلو دپاره ډبری غونډه ول ددبرو اندازه به دزدالو دمندکی په اندازه وی ،تر بادام به کچنی او تر نخود به غټه وی.

۱۵ :دهری ورځی د شیطانانو ویشتل به د خپل معین وخت په چوکاټ کی وی مثلاً داختر داولی ورځی یوازی دجمره عقبه یا لوی شیطان ویشتل په اوو ډبرو د سهار د لمر ثرک ثه تر لمر لویدو پوری، دویشتلو په وخت کښی به داسی ورته ودریږې چه چپه اوږه دی دکعبی شریفی وخواته وی او راسته اوږه دی دمینا شریفی وخواته وی،ولی پر هر طرف هم مما نعت نلری ،داختر په دوهمه ورځ دری واړه شیطانان ویشتل کیږی په ترتیب ،اول کچنی شیطان مخ پر قبله به ورته دریږې خو پر هر طرف ممانعت نلری په اوو ډبرو به یی ولې،دوهم میانځوی شیطان مخ پر قبله به ورته سم سی او په اوو ډبرو به یی وولې پرهر طرف هم ممانعت نلری دادی باید پیاد وی چه پر هره ډبره چه ورغورځوی وبه وایی د پا ره درضا دخدای او دترټلو دشیطان(بِسْمِ اللهِ اللهُ اَکْبَرْ) ډبره به دی شیطان ته وررسوې اوپه شا اوخوا اوخور کښی باید ډبره ولویږی اودباندی وه نه لویږی که نه نو صحیح نده عوض به یی بیا ولې دشیطانانو په شااو خوا کی ډبری مه را اخله ،د دوهمی ورځی دشیطانانو د ویشتلو وخت دزوال نه وروسته شروع بیا دسبا تر سپیدو پوری دئ،چه اول او دوهم شیطان دی وویشت نو به را ګوښه سې ددالوی پایو سره به ودریږی او اوږده دوعا به وکړی دغه ځای هم یو ددوعا دقبلیدو ځای دی ،بیا به دریم شیطان ته ورسې او د پرو ن په شان به یی وولې دلوی شیطان تر ویشتلو وروسته دوعا نه کیږی ،ددریم دورځی دشیطانانو وسشتل هم ددوهمی ورځی په شان دی،نو که دثلرمی ورځی تر سپیدو دمخه دمینا شریفی ثه ولاړی مکی شریفی ته نو دثلرم دورځی شیطانان نه ویشتل کیږی ، ولی که سپیدی په مینا شریفه کښی در باندی وچاودې نو دثلرم دورځی دشیطانانو ویشتل در باندی واجب کیږی، دری واړه شیطانان به ددریم دورځی په شان ولې پدې تفاوت چه دثلرم دورثی وخت دسهار دلمر ختو ثه بیا تر لمر لویدو پوری دئ.

۱۲ :دمخه کیده دجمرهً عقبه دشکریی تر حلا لیدو.

۱۷ : دمخه کیده دشکریی دحلا لیدو تر سر خریلو.

۱۸ :حلا لیده دپسه په نیت دشکریی.

۱۹ :حلا لیده دپسه په مځکه دحرم کښې مینا اومکه شریفه.

۲۰ :دحج فرضی طواف باید داختر داولی ورځی دلمر ختو څه بیا ددریمی ورځی ترلمر لویدو پوری وشی که تر دغه وخت وځنډیږی نو دم لازمیږی، مگرهغه ښځه چه په دغه موده کښې ناپاکه وی دهغی دپاره څه شی نه لازمیږی.

۲۱ :دسرخریل دحرم په مځکه کښې.

۲۲ :دسر خریل داختر په ورځو کښې دفرضی حج دپاره د بل وخت خریل نه حسابیږی ،مگر دعمری د پاره دسر خریل حرم شریف شرط دی اووخت یی هم هغه دعمرې دادا کولو وخت دی داختر په ورځو ندئ محدود.

۲۳ : طواف الوداع(درخصتی طواف) تر طواف الافاضه یاطواف زیارت یا فر ض طواف وروسته واجب دی.

۲۴ :په احرام کی ځان ساتل دعطریاتو داستعمال څخه.

۲۵ :دځان ساتل دگنډلو جامو داستعمال څخه مثلاً که دی خولې پرسر کړه یا دی جراپی په پښو کړې او په دغه حال کی ۱۲ ساعته پاته سوی نوپسه لازمیږی اوکه تر ۱۲ ساعته کم وی نو پر هر ساعت به ۲۰ ریاله فدیه ورکړې او که تر یوه ساعت دمخه دی بیرته ایسته کړه نو څه شی نه لازمیږی داحکم دنارینه دپاره دئ البته داعمل که په نا فهمی یا سهواً وی.اوکه عمداً وشی بد عمل دی.

۲۶ :که نارینه سر پټ کړی یا ښځه مخ پټ کړی (که داسی ټکر پر مخ را ځوړند کړی چه دمخ څه لیری وی باک نلری نو دغه هر واجب چه ترک شی او بیرته ژر را ونه گرځی پسه یا دم لازمیږی

(په حج کی سنت اعمال)

سوال :- په حج کښې سنت اعمال څه شی دی؟

جواب:- دحج سنت او مستحب اعمال (۳۷) دی ، د سنتو او مستحبو اعمالو په نه کولو څه شی نه لازمیږی مگر ترک د سنتو دی.

1: غسل کول دمخه د احرام تر تړلو.

۲:سپین رنګه نوي یا ښه پاک احرام که در ته میسر وی.

۳:د نارینه د پاره تلبیه په لوړ اواز او د ښځی د پاره په کښته اواز ویل،

۴:تکرار د تلبیی تر درو وارو پوری.

۵: تر هر فرض لمانځه وروسته تلبیه و یل.

۶:تر احرام تړلو وروسته دوه رکعته سنت کول.

۷:د راسته اوږې لخوا لی د طواف په اوو شوطو (دورو) کښې وبس په بل ځای کی اوږه نه لخیږی.

۸: طواف قدوم د افراد حاجی د پاره (افراد هغه حج دی چه احرام یوازی د حج د پاره تړل کیږی او عمره نلری ا دا ډول حج یوازی د مکې شریفی د او سیدونکی یا که څوک د بل د پاره حج کوی ، په دی ډول حج کی د شکریې پسه هم نه دی لازم .)

۹:درود –او صلواۃ ا و سلام پر نبی علیہِ السلام ویل.

۱۰:پورته کول د دواړو لاسو پر برابری د حجر اسود وطرف ته د حجر اسود او (بِسْمِ اللّٰہِ اَللّٰہُ اَکْبَرْ) ویل یو وار- نه دري واره.

۱۱:که ازدحام نه وی او ازا ر د خلګو هم نه وو او تماس د ښځو سره هم نه راتیږ نو د حجر اسود استلام (مسح کول) او مچول سنت کار دی.

۱۲:د زمزم د اوبو چښل په ولاړی.

۱۳:دوعا کول پسله چښلو د زمزم د اوبو –د علم نافع او صحت د پاره.

۱۴:د طواف په درو اولو شوطو (دورو) کښې رمل (اوږې ښورول) البته چه ازدحام نه وی او رمل مشکل نه وی.

۱۵:د صفا پر غنډۍ ختل تر څو کعبه شریفه معلومه سی.

۱۶پر صفا او مروا د لاسو پورته کول د دوعا د پاله

۱۷:د صفا او مروا ترمنځ سعیی کول په عادی تګ او زرغونو څراغانو تر منځ د نارینه د پاره نازکه ځغستا (چابک تګ) سنت دی.

۱۸:تر عمرې او حج دپاره دټول سر خریل یادټول سر د وریښتانو لنډول دګوتی دیوه بند په اندازه سنت دی خو په یوه څلرمه دسر د خریلو یا لنډولو هم صحیح دی ولی ترک دسنتو راځی.

۱۹:دذالحجې یا لوی اختر دمیاشتی داتمی ورځی د لمرختو وروسته ومنی شریفی ته وتل.

۲۰:دنهم شپه په منی شریفه کښی تیرول او پنځه لمونځونه په منی شریفه کښی ادا کول ځکه چه ددغه لمونځو ثواب دحرم شریف تر لمانځه لا زیات دی.

۲۱:دذالحجی دنهمی ورځی دلمر ختو وروسته وعرفات ته وتل.

۲۲:دنهم دورځی تر زوال دمخه خپل ځان وخپلی قرار ګاه ته په عرفات کی رسول.

۲۳:په عرفات کی دمخه تر زوال غسل کول دامکان په صورت کی.

۲۴:ډوډې خوړل پر وخت چه ددوعا دپاره ښه وخت ولرې، حضرت رسولاکرم علیهِ السلام دعرفات به ورځ نه وو روژه نو که څوک د شکریی دروژو مکلف هم وی نو دعرفات او اختر په ورځو دی روژه نه نسی –دعرفات دورځی نه مخکی یا داختر د ورځی نه وروسته دی روژې ونیسی ځکه چه دغه دوې ورځی دعبادت اوډیرتګ اوراتګ ورځی دی چه بیا درته مشکله نسی.

۲۵:دجبل الرحمت یعنی عرفات دغنډۍ په لمن کی دریدل هلته چه پدغه ورځ پرهغه ځای چه حضرت پیغمبر علیهِ السلام دریدلی دی خامه زرغون رنګه خیمه وهی.

۲۶:د دوعا دپاره دواړه لاسونه ډیر پورته کول واسمانته دومره چه دبغل وریښتان دی معلوم سی په ورځ دعرفات.

۲۷: په مزدلفه شریفه کی دشپې ډیره حصه تیره ول.

۲۸:په مزدلفه شریفه کی ډیره دوعا کول خصو صاً پرمشعرالحرام.

۲۹: دلمر راختنو دمخه دمزد لفی شریفی څه حرکت کول دمینی شریفی پرلور.

۳۰:دمینی شریفی معینی شپې په مینی شریفه کی تیره ول نه بل ځای.

۳۱:دجمره عقبه(لوی شیطان) دویشتلو په وخت کښی په دې ډول دریدل چه چپه اوږه دی دمکی شریفی وخواته وی اوراسته اوږه دی دمینی شریفی وخواته وی ،او په اوو ډبرو ویشتل پرهره ډبره (بِسْمِ اللهِ اَللهُ اَکْبَرْ)ویل.

۳۲:داختر په دوهمه ورځ دشیطا نا نو ویشتل پسله زواله اوپه ترتیب شروع کول اول دکچنی شیطان څه او تر هغه وروسته منځوی (جمرة الوسطی)شیطان اوپه اخره کښی لوی شیطان هر یو په اوو ډبرو ویشتل.

۳۳:د اول او دوهم شیطانانو ویشتلو ته مخ پر قبله دریدل که څه هم دهره طرفه روا دی.

۳۴:دکچنی شیطان تر ویشتلو وروسته د لویو پایو سره مخ پر قبله دوعا کول او هم دا ډول ددوهم شیطان تر ویشتلو وروسته دلمړی په شان دوعا کول مګر دد ریم یا لوی شیطان تر ویشتلو وروسته دوعا نه کیږی.

۳۵:دتور خولی پسه حلا لول دشکریی په نامه ، دعمرې او حج دپاره یوازی یو پسه حلا لیږی.

۳۶ :دټوله سر خریل هرڅومره چه وریښتان ډیر دسره ایسته سی هغومره یی ثواب ډیریږی.

۳۷ :صحبت د صالحانو او عا لمانو داحرام په وخت کښې .

دا لوړ ذکر شوی سنت دښه او مکمل حج او ډیر ثواب ګټلو دپاره غوره اعمال دی دا ځکه چه زموږ وا لا مقامه پیغمبر علیهِ السلام هغه کړی او خپل امت ته یی دهغه دکولو هدایت کړیدی ، ولی که دکم مشکل له کبله ونسی نو په نه کولو یی کم شی پر سړی نه لازمیږی.

خدادی و ټولو حاجیانو ته دا توان ور به برخه کړی چه دحج ټوله فُرضیات-او واجبات—اوسنت پوره او مکمل پر ځای کړی څو مبرور اوکامیابه حج یی په نصیب شی.آمین یا رَبُّ العَالِمیْن.

سوال : حج پر څو ډوله دی ؟

جواب: حج پر دريِ ډوله ادا کیږی:

لومړی:حج قران

دوهم: حج تمتع

دریم: حج اِفراد

۱ :حجِ قرانِ:قِران دنژدی کیدو یا یو ځای کیدو معنی لری ځکه نو په قِران حج کی عمره او حج دواړه په یوه احرام ادا کیږی ددی حج درجه تر نورو دوو ډولو لوړه ده حضرت محمد علیهِ السلام خپل فرض حج په همدغه ډول کړیدئ اوهغه حج اکبر هم وو.

نیت یی داسی دی(احرام می تړلی دئ دفرضی یا نفلی حج اوعمريِ الهی راته اسانه یی کړيِ اوراڅه قبول یی کړيِ) په قران حج کی چه دعمريِ طواف او دوه رکعته واجب دطواف ادا سول سعیه دصفاا او مروا هم کیږی مګر سرنه خریل کیږی او حاجی همداسی محرم پاته کیږی دحج تر وخته څه وخت چه یی دحج ټوله منا سک پر ځای کړه پسه دشکریی حلال سو اوسر هم وخریل سو حاجی احرام خلاصوی اوځه وخت چه یی فرضی طواف او سعیه هم اداکړه نو حاجی پوره حلا لیږی ، او طواف الوداع (درخصتیِ طواف) وروسته ادا کیږی چه طواف الوداع سعیه نه لری.

۲ :حج تمتع:دا ډول حج دحج قران څخه دومره فرق لری په حج تمتع کی اوله پلا یوازی په نیت دواجب عمريِ احرام تړل کیږی او تلبیه ویل کیږی څه وخت چه حاجی د واجب عمريِ طواف او سعیه وکړه (سعیه دطواف تابع ده یعنی که طواف فرضی وو سعیه هم فرضی ده اوکه طواف د واجب عمريِ وو نو سعیه هم واجب ده اوکه طواف دنفلی عمری و و نو سعیه هم نفلی وی ، ولی باید په یاد مو وی چه تنها نفلی طواف سعیه نلری، عمره چه په هر ډول وی هم سعیه لری اوهم دسر خریل فقط یوازی دحج قرا ن واجب عمره ده چه سر خریل یووار دحج دپاره کیږی اود عمريِ دپاره نه کیږی) او سریی هم خرایه نودا حرامه څه خلاص سو.

بیا به نو په اوومه دذالحجی یا دلوی اختر دمیاشتی به دحج فرضی یا نفلی په نیت به بل احرام تړی ، که دعمريِ وروسته دمکيِ شریفی دښاره وتلی وی مثلآ مدینيِ منوريِ ته یا طایف ته یا وبل کم ښارته تللی وی نوبه دمیقا ته څه دحج احرام وتړی او دلوی اختر دمیاشتی داوومی ورځی د زوال نه وروسته به ځان ومینا شریفی ته ورسوی او شپه به هلته تیره کړی دمینا شریفی ټوله شپيِ پنځه یاشپږ وی په ژوند کی دغه

شپې دی چه انسان دملایکی په شان وی ، او که دمکی معظمې دښاره پسله عمرې نوی وتلی نو داووم په ورځ به دخپل استوګنځی څه دحج په نیت احرام وتړی او تلبیه به ووایی او تر زوال وروسته به مینا شریفی ته ووزی

او دحج ټوله مناسک به وکړی او پدی ډول حج کی دقران د حج په ډول د شکریی پسه حلا لیږی

۳ :حج اِفراد: یعنی یوازی حج ، دا ډول حج فقط یو احرام د حج دپا ره تړل کیږی ، په دې ډول حج کی هغه وخت چه د حج افراد په نیت احرم وتړل سو او تلبیه وویل سوه اودوه رکعته سنت هم ادا سول نو حاجی که فرصت درلودی نو به سنت طواف القدوم ادا کړی او دوه رکعته واجب دطواف به ادا کړی او سعیه نلری که سعیه هم وسی نو دا سعیه دهغی سعیی په عوض کښی حسابیدلای سی چه دطواف فرضی وروسته کیږی. دا خاص دمکی شریفی داوسیدونکو دپاره دی او په دا ډول حج کی پسه دشکریی هم لازم ندی.

داډول حج نیت کول دبل چا دپاره هم کیږی او دبل دپاره حج کول پدی ډول حج سره ښه دی

دبل چا دپاره حج کول: ځانته شرایط لری:که دمړه دپا ره وی که ژوندی که هر ډول جنایت پیښ سو نو دهغه مسؤلیت ددغه سړی پرغاړه دئ چه دبل په وکالت حج کوی اودم (پسه) به د خپلو پیسو څه حلا لوی نه دمؤکل دپیسو څه یعنی چه وکالت دی قبول کړی حج به مطلق پاک دهره جنایته اوکم اوکاست څه ادا کوې که نه مسؤل یی. بل دا چه دبل پاره حج که حج اِ فراد وی ښه به وی ولی چه دشکریی پسه نلری دبل چا په وکالت حج کول هم د شکریی پسه نلری اوکه چا حج قران دبل دپا ره نیت کړئ یعنی اول عمره بیا حج دفلانی په نامه نو په حج قران کی د شکریی پسه دپاره دحلا لیِ داحرامه لازم دئ دغه پسه به هم وکیل دخپلو پیسو څه حلا لوی نه د مؤکل دپیسو څه ، چا چه دبل چا دپاره دحج وکالت قبول کړ پخپله دځان دپاره عمره نه صحیح کیږی ځکه چه دهغه په پیسو راغلی یی عمره او حج دهغه کیږی مګر د نورو عبا داتو او غوره اعمالو ثواب دی خپل دئ نوښه به دا وی چه حج اِفراد نیت کړی. او حج تمتع دبل دپاره نه کیږی . که دخپلو مور او پلار یا نیکه ګانو او انا ګانو دپاره حج افراد یا حج قران یی کاوه نوښه به داوی چه فرضی حج نیت کړی دفلانی او فلانی دپاره که پرهغه حج فرضی لازم سوی وو دفرضی حج غاړی به یی خلا صی سی اوکه فرضی حج نه وو پر باندی نو هغه حج یی په نفلی حج کښی حسابیږی ، په یاد ولره چه دلوړ ذکر سوو اشخاصو دپاره حج او عمره کول نه یوازی دهغه دپاره ثواب رسیږی بلکه دهغه څو چنده تا ته هم الله جل جلا لهُ ثواب درکوی. خو دا دی باید په یاد وساتی چه که دی حج دمړو دپاره کاوه نیت به د فرضی حج کوی ، اوکه دی یوازی عمرې کولې نو به نفلی وی ،ځنی بی خبره عوام وایی چه که دی دبل پاره عمره وکړه او هغه حج نه وو کړی حج پر لازمیږی ، داخبره صحیح نه ده هرڅونه عمری چه دچا په غیاب کښی وکړی ثواب یی هغه ته رسیږی او په هغه سره حج نه لازمیږی ، داسی لکه څوک چه مکه معظمه پخپله ووینی حج پر لازمیږی که مالی توان ولری که یی ونه لری دغه دده راتګ تر مکې شریفی دده توان دراتګ ثابته وی ،نو که څوک دبل دمزدور یا موټروان یا پرستار اویا په رسمی توګه او یا دیوازی عمری دپاره راغلی وی حج پر لازمیږی حتماً به یی ادا کوی که مړکیدی وصیت به کوی چه پر ما حج فرض سوی دئ او تر مرګ وروسته به یی ورثه دده د دارایی څه دحج وکیل نیسی چه دده دپاره حج ادا کړی او باقیمانده میراث دی ورثه واخلی .

سوال: دښځو دپاره خاص احکام څه دی ؟

جواب:

۱ :ښحی داحرام پرځای خپل عادی ګنډل سوی کالی اغوستلای سی مګر مخ په نه پټوی.

۲ :ښځی په احرام کښی بوټونه او جراپی اغوستلای سی مګر دستکشونه نسی اغوستلای.

۳ : ښځې په احرام کښې عطريات نسی استعماله ولای.

۴ :ښځې په احرام کښې زيورات اغوستلای سی مگر داسی چه ښکاره نسی.

۵ : ښځې به تلبيه په جهر(په لوړ اواز) نه وايي.

۶ : په طواف کښې ښځې رمل(داوړو ښورول) نه کوی.

۷ :ښځې د مياشتنۍ نا پاکۍ يا دلنگتون د ناپاکۍ په وخت کښې حرم شريف ته داخليدای نسی او طواف به نه کوی که يې فرضی طواف پداسی حالت کښې وکړی اووه پسونه يا غويي يا اوښ به حلا لوی اوکه واجب دعمرې طواف په داسی حال کښې وکړی نو يو پسه به حلالوی.

۸ :ښځې نسی کولای چه بيله شرعی عذره دشيطانانو دويشتلو لپاره وکيل وټاکی ازدحام عذر ندی بيا دی بل وخت وولی چه ازدحام لږ وی.

۹ :ښځې به دصفا اومروا دسعيې په وخت کی دزرغونو څلو په منځ کښې نه ځغلی.

۱۰ : ښځې کولای سی چه دنا پاکی په وخت کی فرضی طواف و ځنډوی مگر وروسته به يې قضايي راوړی ځکه چه که فرضی طواف ونسی حج يې نه دی پوره سوی.

۱۱ :کم وخت چه د احرام دخلاصيدو وخت سو نو ښځه به پخپله يا دمحرم په لاس خپل دټوله سر يا لا اقل دسردوريښتانو د څلرمی برخی څوکی ډگوتی ديوه بند په اندازه غوچی کوی ،مگر که دڅلرمی حصی دسر دوريښتانو کم غوچی سی د احرامه نه خلاصيږی او دخپل روا ميړه سره نژديکت(جماع) ورته حرام دی.

۱۲ :ښځې به دازدحام په وخت کی د حجر اسود داستلام(مسح کولو) څه ډډه کوی.

۱۳ :د ازدحام په وخت کی ښځې ته دمقام ابراهيم وشاته دطواف ددوو رکعتو واجب ادا کول ضرور ندی په بل ارام ځای کی دې ادا کړی.

۱۴ : وښځې ته دحج په سفر کی محرم شرط دئ که ښځه دمحرم سره مثلاً ورور زوی يا پلار سره حج ته روانه وه وميړه ته يې اجازه دمنع کولو نسته.

۱۵ : ښځې دنا پاکۍ په حال کی احرام او داحرا م نيت تړلای سی او ټوله افعال دمنی شريفی ، عرفات اومزدلفې شريفی اجرا کولای سی فقط حرم شريف ته به نه ننوزی.

۱۶ :که دښځې څه طواف الوداع يا درخصتۍ طواف دمياشتنۍ نا پاکی په سبب پاته سو ه معاف ده نه دی کوی.

«دریمه برخه دوعا ګانی»

دغه دوعا ګانی چه دلته به ذکر سی د اسلام دعلماوو په اتفاق په ګوته سوی دی، ځکه چه د دوعا غوښتنه دا الله پاک د در باره با ید دزړه غوښتنه وی که څه هم په ژبه وویل سی نو ددی اصل په نظر کی نیولو په اساس می دلته اکثره دوعا ګانی د پښتو ژبو خلګو دپاره په پښتو اړولی او دلته می ذکر کړی دی ، څه چه په ژبه وایی دهغه په معنی پوه یی چه دزړه سره دی دژبی لاریوه وی یعنی په مورنی ژبه دوعا کول او دخدای پاک له دربار ه غوښتنه کول ډیره دزړه راځی.

دمکې شریفی وښارته دداخلیدو دوعا:-

یا الله دغه ستا حرم دئ او دغه امن ستا امن دئ اوزه ستا بنده یم راغلي دلیری ځایه یم دډیرو لویو ګناهونو او بدو عملونو سره – الهی ستا دعذابه ویریږم الهی ستا خاصه عفو می په نصیب کړې او وګرځوې ماله په دغه حرم کښی ستا قرار او ارا می –او په رزق راکړی ماله رزق حلال په فضل سره ستا یا رَبّ العَلَمِینَ آمِیْنْ.

د کعبی شریفی د لمړی ځل دلید لو دوعا:-

(اللهُ اَکْبَرْ – اللهُ اَکْبَرْ ــ لا اِلَهَ اِلّا الله وَ الله اَکْبَرْ– اللهُ اَکْبَرْ– وَلِله الْحَمْدُ)

الهی ته سالم یی دهره عیبه او په تا سره سلامتیا ده داخل موکړی جنت ته ای صاحبه د لوی عزت الهی خلاصی کړې ماله دروازی درحمت ستا دبخښنی او عفوی ستا ـ دفضل او احسان ستا ـ یا الله یا رحمن یا رَحِیْمَ–یا ربه زیات کړی شرافت او عزت ستا د دغه کعبې چه ستا بیته ده –او زیاد کړی شرافت او عزت دهغه چا چه زیارت ستا دکعبې کوی که حاجی وی که عمره والا یا اَرْحَمُ الرَّا حِمِیْن–الهی زه سوال کوم د تا څه د هغه څه چه سوال کړیدی دهغه سردار او بادار زموږ محمد علیهِ السلام او پناه غواړم دهغه څه چه پناه غوښتې ده دهغه څه زموږ پیشوا محمد علیهِ السلام. الهی رحمت ستا دی وی پر محمد علیهِ السلام او دده پرآل او اصحابو ټولو آمین.

۱: دطواف داول شوط (دورې) دوعا:-

سُبْحَا نَ اللهِ وَالْحَمْدُ للهِ وَ لا اِلهَ اِلا اللهُ وَ اللهُ اَکْبَرْ ــ وَ لا حَوْ لَ وَ لا قُوَّ ةَ اِ لا بِاللهِ الْعَلِیُ الْعَظِیْم ()

ژباړه: پاکی ده الله لره–جمله ثنا او صفت دئ الله لره – هیڅوک بیله الله دعبادت وړ ندی

الله ډیر ستردی۔هیڅ حرکت او قوت نسته مګر په الله سره چه ډیر نبه لوړ اولوی دئ.

الهی ایمان می راوړی دی پرتا او تصدیق می دئ ستا پرکتاب(قرآن مجید) او وفا می ده پر وعده ده ستا او متا بعت می پر سنتو دحبیب ستا (محمد علیهِ السلام) دی–الهی زه سوال کوم دعفوی او عا فیت دټو لو ګنا هونو څه تل په دین او په دنیا او اخرت کښی–کامیابی په جنت سره او نجات داوره ددوږخ څه–یا غالبه بخښونکې یا ښه درحم کونکو –او رحمت دی وی دالله پر خیر دمخلوقاتو محمد علیهِ السلام او دده پر اصحابو او پر موږ هم ددوی سره .

نو هر کله چه په هره دوره کی ورکن یمانی ته ورسیږی شروع به وکې په ویلو د

اَللّٰھُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِیْ الدُّنْیَا حَسَنَةً وَفِیْ الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَالْنَّارِ .

ژباړه: الهی ربه زموږ راکړې موږ ته په دنیا کښې نیکۍ او په اخرت کښې نیکۍ او وساتې موږ د عذابه داوږ - په تکرار تر هغه وخته چه وحجر اسود ته ورسیدې بیا به دواړه اورغوی د حجر اسود وخواته پورته کې او وبه وایې (بِسْمِ اللّٰهِ اللّٰهُ اَکْبَرْ) دوهم شوط (دوره) شروع سوه

ګټوره لار ښوونه: د طواف په جریان کښې باید هیڅ ځنډ رانسی یعنی د طواف په منځ کی توقف نه کیږی یوازی د فرضی لمانځه د جماعت په وخت کښې په هر ځای چه وې هلته به طواف ودروې لمونځ به په جماعت ادا کړې بیرته د هغه ځایه خپل باقی مانده طواف پوره کړه او همداسی د مړی دلمانځه دپاره ودریږه اولمونځ د جماعته سره ادا کړه او هم د جمعی دلمانځه خطبې ته به توقف کوې او په بل هیڅ حالت کی د توقف یا استراحت اجازه نسته او که دی استراحت وکړی طواف دی ناقص سو بیرته به یی د سره را ګرځوې ، مګر د صفا اومروا د سعیی په منځ کښې د استراحت یا توقف اجازه سته.

د طواف ددوهم شوط (دورې) دوعا:

یا الله دغه ستا بیت ده او دغه ستا حرم دئ او دغه امان ستا امان دی او زه هم ستا بنده یم او اولاد ستا د بنده ګانو یم او دا هغه مقام دی چه پناه غوښتل کیږی په تا سره د عذابه داور څه نو یا الله زما غوښی او پوست ددوږخ پر اور حرامی کړه الهی ایمان را لره محبوب وګرځوې.زما په زړه کی ایمان ښایسته کړې.الهی کفر او فسق زما په زړه کی بد او منفور وګرځوې الهی د حق پر لاره می برابر کړې الهی د قیامت په ورځ می ستا د عذابه او نا خوښی څه وساتې –ستا رضا او محبت می په نصیب کړې سره د متابعته د شریعت ستا او داخل مو کړی ټوله وجنت ته بیله حسابه.ای عزتمنده د عزتمندو . نو پر رکن یمانی به بیا اللهمَ رَبّنا شروع کړې ترڅو چه وحجر اسود ته ورسیږې نو دریم شوط(دوره) شروع سوه د مخکی نیۍ دوری په شان به عمل وکړې.

ددریم شوط(دورې) دوعا:

یا الله زه پناه غواړم د شک او شرک څه ،دمخالفت کولو ددین څه او منافقت څه د بدو اخلاقو څه او د بد استعمال څه دمال او دارایی خپل او اهل وو اولاد خپل الهی سوال کوم درضا ستا اود جنت.او پناه غواړم په تا سره ستا د قهر او غضب څه او د اوره ددوږخ ای غالبه ای لویه بخښونکې ای ښه د رحم کونکو یا ښه د سخاوتمندو او احسان کونکو الهی پناه غواړم په تا سره د تنګۍ او عذابه د قبر او پناه غواړم د فتنې څه د ژوندو.او د فتنې څه د مړو.الهی ستا رحمت دی وی پر خیر د مخلوقاتو محمد علیهِ السلام اوده پر آل او ټولو اصحابو باندی دده او پر موږ ددو ی سره. بیا چه رکن یمانی ته ورسیدی (اللهم ربنا) به شروع کړی تر هغو به یی وایی چه و حجر اسود ته ورسیږې د دریم شوط (دوره) هم خلاصه سوه نو په نو رو څلورو ښوطو کی رمل(اوږې ښورول) نسته پر حجر اسود په د تیرو شوطو (دورو پشان) دواړه اورغو ی وحجر اسود ته پورته کړی او (بِسْمِ اللّٰهِ اللّٰهُ اَکْبَر) به یووار ووایی او اورغوی به مچ کړې نو څلرم شوط (دوره) شروع سوه.

د څلرم شوط دوعا:

یا الله زما دغه حج قبول وګرځوې – او زما دغه کوښښ کامیابه وګرځوې.او زما ګناوی را وبخښې –زما دغه تجارت را بی تاوانه او ګټور وګرځوې ای خبر داره په هغو ټولو شیانو چه زموږ په زړو کښی دی.وباسې موږ دګناهونو د تاریکیو څه وروښنایی ته د توبې الهی ستا رحمت غواړم–او پاکی دهری ګناه څه ستا دلوړی او ښې بخښنی په امید –اوغواړم ګټه اوغنیمت زما دهر ښه عمل او کامیابی په جنت سره یا د ټوله عالم ربه ما ددوږخ داوره وساتې

یاربه قناعت می ستا په رزق اومقراتو په نصیب کړې په رزق کښې برکت را واچوې او دهرڅه عوض په ښو سره راکړې او درود وایم ستا پر پیغمبر محمد علیهِ السلام او دده پر ټولو اصحابو .

پر رکن یما نی به بیا اللهم ربنا شروع کړی تر څو و حجر اسود ته رسیږې پر حجر اسود بیا دنورو دورو په شان عمل کیږی نو څلرم شوط خلاص سو .

دپنځم شوط(دورې) دوعا:

الهی په ورځ دحشر چه هلته بل رحمت نسته بیله ستا درحمته څه. ما دعرش تر سایی لاندی په سایه کړې -تنده می ستا دحبیب محمد علیهِ السلام دحوض کوثر په اوبو را اوبه کړې.الهی زه ستا څه سوال کوم اوغواړم چه راکړی ماته هغه خیر او نبی ګنی چه ستا حبیب محمد علیهِ السلام هغه ستا څه غوښتی دی.او پناه غوړم په تا سره دهغه څه چه ستا حبیب دهغه څخه پناه غوښتیده –الهی نعمت دجنت می په نصیب کړې او هرهغه عمل او قول چه ما و جنت ته نژدې کوی او پناه غواړم په تا سره د اوره د دوږخ او دهغه اعمالو او اقوالو څه چه ما و دوږخ ته نژدی کوی۔.بیابه درکن یمانی څه (اللهمَ رَبّنا) شرع کړې تر څو حجر اسود راورسیږی. بیا دلاس اور غوی دحجر اسود وخواته پورته کوې او (بِسْمِ اللهِ اَللهُ اَکْبَرْ) یووار وایی نو شپږم شوط(دوره) شروع کیږی.

د شپږم شوط (دورې) دوعا:

الهی ستا ډیر حقوق پر ما باندی دی –هغه چه زما او ستا په منځ کښې دی –او هم ستا دمخلو قاتو ډیر حقوق را باندی دی هغه چه زما او ستا دمخلو قاتو ترمنځ دی الهی ستا حقوق چه پر ما باندی دی را وی بخښې ستا په رحمت سره -او هغه حقوق چه ستا دمخلوق پر ما باندی دی الهی ته یې عوض ورکړې او ما ځنی خلاص کړې ستا په رحمت سره.او په حلا له نفقه می غنی کړې او دحرامی نفقې او ستا د نافرمانی څه می وساتې ای لوی بخښونکې ربه –سوال کوم دتا څه دعفوی اوعافیت او دعفوی دایمی په دین او په دنیا او اخرت کښې، الهی سوال کوم دتا څه د هدایت او دتقوی.پاک لمنی(پاک دامنی) او غِنا او سوال کوم دتا څه چه ماته سمه اوحقه لار راوښیی ای دحق اوهدایت لار ښونکې خدایه.۔---

بیابه پررکن یمانی باندی اللهمَ ربّنَا شروع کړې ترڅو حجر اسود ته رسیږې اوهغه اعمال چه په نورو شوطو کښې دی کړی دی هغسی اجرا کړې نو شپږم شوط خلاص سو اووم او اخری شوط شرع سو .

ګټوره لار ښوونه:که فرضاً شکمن وې چه دا به شپږم شوط وی که اووم شوط ، نو ښه داده چه کم عدد یې قبول کړې (شپږم)څه تفاوت نه کوی چه یو شوط اضافه وکړې خو که یو شوط کم سو ټوله طواف دی ناقص سو.

داووم شوط (دورې) دوعا:

الهی زه سوال کوم د تا څه چه ایمان می را کامل کړې.یقین او عقیده می په صدا قت را قوی کړې او رزق می راپراخ کړې چه پاک او حلال وی –او زړه راکړې عاجزه اوژبه راکړې ذکر کونکې ستا –توبه می قبوله کړی او په رشتیا توبه می په نصیب کړې الهی دمخه تر مرګ می توبه قبوله کړې او په وخت کی دمرګ راحت راکړې نه سختی –بخښنه او رحمت راکړې پسله مرګه –او عفو راته وکړې دتولو ګناهونو کبیره که صغیره وی په وخت کښې دحساب په لو ورځ دحشر او کامیابی راکړې په جنت سره او خلا صیت راکړې د اوره د دوږخ –ای غا لبه پر هر چا او اِی لویه بخښونکې یا اَرْحَمُ الرّا حِمیْن.یا الله ختم کړې اجل زما پر خیر باندی.او پوره کړې او میدونه زموږ او اسانه کړې کارونه زموږ د ددین او د دنیا او داخرت زموږ.نو چه رکن یمانی ته ورسیدی وبه وایی

(اللهمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِیْ الدُّنْیَا حَسَنَةً وَ فِیْ الْآ خِرَ ةِ حَسَنَةً وَّ قِنَا عَذَابَ النَّا رِ وَادْ خِلْنَا الْجَنَّةَ مَعَ الْاَبْرَارِ یَا عَزِیْزُ یَا غَفَّارُ یَا رَبَّ الْعَالَمِیْن)

ژباړه:یا اللہ زموږ ربه را کړې موږ ته نیکی په دنیا کی او نیکی په اخرت کی او ومو ساتې د

عذابه داور او داخل مو کړې جنت ته د نیکانو سره یا غالبه پر ټولو یا بخښونکې یا ربه د ټوله عالم.کله چه حجر اسود ته ورسیدې طواف ختم سو خدای دی قبول کړی. د طوافو نیتونه په څلرمه برخه (فصل) کی د نیتونو تر عنوان لاندی ذکر کیږی.

دوعا دملتزم شریف:-

ملتزم شریف دکعبې شریفی د دروازې او حجر اسود ترمنځ فاصله چه ټوله څلور زرع ده بلل کیږی داهغه مبارک ځای دی چه سرور کاینات محمد علیهِ السلام هلته دوعا کول او پر دغه ځای چه ځان و منبلوې او دزړه غوښتنه او د وعا وکړی حق تعلی یی حتماً قبلوی .

ګټوره لار ښوونه: فکر دی او سه چه دطواف په جریان کی دا کار ونه کړې چه په طواف کښی دی سکته را نسی ، او بل چه ډیره ګڼه ګونه وی په داسی احتیاط به ځان ور ورسوې چه دنورو طواف ته مزاحم نسې ، ټیله او ټمبه به نکوې دښځو سره دډکې څه به ځان ساتې چه تر ثواب دی ګناه ډیره نسی ، دطواف دخلګو سره ځان په دوره کی ګډ کړه که څه هم ته طواف نه کوې په یوه یا دوو دورو کی ځا ن دکعبې شریفی دیوال ته ورسوه او دحجر اسود له خوا به اول حجر اسود مسح او مچ کړې بیا به خپل ځان په ملتزم پوری ومنبلوې او لاس به دکعبې شریفی په دروازه پوری ټینګ کړې دغه کار داختر پر دریمه او څلرمه ورځ چه ازدحام کمیږی اسانه دئ اودا دوعا به ووایی.

دوعا دملتزم شریف:-

یا خاونده ددغه قدیمی بیتې زمو ږغاړی دګونا هونو څه خلاصی کړه- اوغاړی دمیندو او پلرو زموږ–دورڼو او خویندو زموږ- او داولادونو زموږ که مړه دی که ژوندی دګناهونو څه خلاصی کړه اوداوره ددوږخه مو وساته یا ارحمُ الراحمین یا ذول جلال والاکرام.یا اللہ ستا بنده یم ستا دبیتې په دروازه می لاس ټینګ کړیدی او ولاړ یم لاندی تر چار چوب ستا امیدوار دی درحمت یم ستا دعذابه ویریږم ای صاحبه د فضل او کرم اوداحسان اللہ رحم وکړه پر عاجزی زموږ په امان کړه ویره زموږ او قبول کړه اعمال زموږ او ښه کړه احوال زموږ–او وګرځوه په طاعت ستا مشغولیت زموږ او وخیر ته رجوع زموږ او ختم کړه پر نیک بختی اجل زموږ دغه عاجزی زموږ ښکاره ده په حضور ستا او حال مو پټ ندی پر تا .امر کړی دی یو هغه مو ندی کړی–منع کړی دی یو هغه مو کړیدی–نه کیږی علاج زموږ مګر په عفو ستا عفو وکړه ای ښه دامیدو ای عزتمنده قبلونکې دسوالو غفور اورحیم یی یا ربُ العا لمینه اونوری دوعا ګانی چه هرچاته دی زړه وی دکامیابی په دنیا او اخرت کښی.

مقام ابراهیم علیهِ السلام:-

دغه یوه مبارکه ډبره ده چه دحجر اسود سره یو ځای دجنته راغلې ده دغه ډبره پخپله متحرکه وه او د حضرت ابراهیم علیهِ السلام په اراده به کښته پورته کیدل او هری خوا ته تلل او څه وخت چه حضرت ابراهیم علیهِ السلام دکعبې شریفی دخونی معماری کول پر هغې ډبری به ولاړ وو او پر دغه ډبره دحضرت ابراهیم علیهِ السلام دپښو نقش هم پاته دئ ځکه نو دا ډبره لکه حجر اسود هغومره مبارکه ده نوکه دوه رکعته دطواف واجب دامکان په صورت کښی دمقام ابراهیم وشاته وکړی ښه کار دئ ولی بل هر ځای یی کولای سې

دوعا د مقام ابراهیم علیهِ السلام:-

الهی ته ښه عالم یی زما پر پټ او ښکاره حال او زما ددین او ددنیا په حاجاتو ښه خبر یی یا بی نیازه ربه زما حاجتونه را روا کړه که ددنبا دی که داخرت او دنامرده احتیاج څه می وساتې ، الهی زما ګناوی را و بخښه یا ربه د دغه کعبې مه پریږده زما ګناوی مګر را وې بخښې او مه

پریږده زما هیڅ مشکل مګر را اسان یی کړې۔ او منور کړې زړونه زموږ او خاتمه مو پرښه عمل را ولې الهی ژوند راکړې په اسلام کی او مرګ راکړې پر اسلام . آمین یاربُّ العالمین.

حجر اسماعیل علیهِ اسلام:-

حجر اسماعیل یا حطیم شریف د کعبې شریفی هغه جز دی چه د نعل پ شکل دیوال د کعبې شریفی نه دباندی واقع دی او هغه هم په طواف کښی شامل دی یعنی طواف دهغه تر شا کیږی نه چه دهغه په منځ کی تیر سې دغه لنډ دیوال اوس دښایسته سپین مرمړ ډبری څه جوړ دی.

دوعا دحجر اسماعیل یا حطیم شریف:-

الهی سوال کوم دتا څه دهغه څه چه سوال کړیدئ دتا څه ستا حبیب محمد علیهِ السلام او پناه غواړم دهغه څه چه پناه غوښتیده دهغه څه ستا حبیب محمد علیۓ السلام الهی په برکت ستا دښو نو مونو لوړو صفاتو پاک کړې زړو نه زموږ دهغه څه چه لیری کوی موږ ستا درحمته څه او مړه مو کړې پر سنتو دمحمد علیهِ السلام او په شوق ستا د ملاقات یا کریمه یا رحیمه.

دوعا داوبو د زم زم:-

دزم زم داوبو تر چښلو وروسته دا دوعا سنت ده الهی زه ستا څه دښه او نفع رسونکی علم غوښتنه کوم دپراخ رزق او شِفا دهر مرض څه غواړم یا ارحمُ الراحمین

حضرت محمد علیهِ السلام فرمایلی دی چه ښه ترینی اوبه دمځکی پر مخ اوبه د زم زم دی ، چښل داوبو دزم زم مخ پر قبله او په ولاړی افضله دی او دطواف نه وروسته یی چښل سنت دی ، دزمزم اوبه پر مخ او سر اچول هم سنت کاردئ او دزمزم په اوبو اودس تازه کول هم ښه کار دئ ولی استنجا به نه په وهې.

دصفا او مروا دسعیی دوعا ګانی:-

دغه لاندی تکبیرونه دهر شوط په شروع کښی ویل کیږی وروسته نوره دعا ویل کیږی

.(اَللهُ اَکبَرْ – اَللهُ اَکبَرْ – اَللهُ اَکْبَرْ کَبِیراً وَالْحَمْدُ لله کَثِیراً – وَ سُبْحَا نَ اللهِ بُکْرَ تاً وَاَصِیْلاً – لا اِ لهَ اِلاَّ اللهُ وَحْدَ هُ – و اَ نْجَزَ وَ عْدَهُ وَ نَصرَ عَبْدَ هُ وَ هَزَمَ الْاَحْزَابَ وَحْدَ هُ لا شَیْءُ قَبْلَهُ وَ لا بَعْدَهُ یُحْیِیْ وَ یُمِیْت وَ هُوَّ دَا ءِماً لا یَمُوتُ بِیَدِ ہِ الْخَیْرُ وَ اِلَیْهِ الْمَصِیْرُ.)

ژباړه:-الله لویدئ – الله لویدئ – الله لویدئ په لویی سره – ډیره ثنا او صفت دی وی الله لره

او پاکی ده الله لره سهار او ماښام –نسته بل څوک وړ دعبادت بیله الله څه چه یودئ – اجرا کوی وعدې خپلی او مرسته کوی دبنده خپل – او ماتوی ډلی په یوازی۔ نه د مخه ترده شی وو اونه وروسته – ژوندي کول او مرګ ټوله دده په اختیار دی – او ټوله خیر اوښیګڼی دده په اختیار دی او رجوع وده ته ده.

دسعیی داول شوط دوعا:-

یا الهی احسان او رحمت را باندی وکړې او ما وبخښې دټولو ګناهونو څه په تحقیق چه ته عزتمنده او صاحب داحسان او کرم یی یا ربه موږ وساتې داوره ددوږخ او داخل مو کړی وجنت ته دنیکانو سره –نسته بل څوک وړ دعبادت بیله تا څه یویی الله – وګرځوې موږ سالم غنیمت او زیری پیدا کونکی په جنت سره ستا دصالحو بنده ګانو سره او دهغه کسانو سره چه تا انعام کړیدئ پر هغو باندی لکه صادقان او شهیدان چه

دغه ښه دوستان دی–الهی موږ سوال کوو دتا څه دهغه خیر او ښیګڼو چه ستا په علم کښې دی او پنا غواړو د هغه شر څه چه ستا په علم کښې دی–الهی ته عالم یی پرټولو غیبو موږ نه پوهیږو–نسته بل خدای بیله تا یا الله صلواة او سلام دی وی پر محمد علیهِ السلام او دده پر اصحابو ټولو.

یادونه:- پدغه دوعا کښې دجمعی کلمه (موږ) استعمال سویده دهغه مراد ټوله هغه کسان دی چه د صفا او مروا سعیی کوی.

په هر شوط کښې تردوعا وروسته به دا ایت مبارک ووایی

(اِنّ الصّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَا ءِرِ اللهِ فَمَنْ حَجّ الْبَيْتَ اَوْ اِعْتَمَرَ فَلا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يّطّوّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوّعَ خَيْرًا فَاِنّ اللّهَ شَاكِرٌ عَلِيْم) ۱۵۸ آیت دالبقرې سورت

ښبو څه د الله دی که کوې څوک حج یا عمره ګنا ه نسته پر هغه چه سعیی کوی په منځ کښې د صفا او ژباړه:- په تحقیق سره صفا او مروا د (شکر قبلونکی) او عالم دی. مروا او هر څوک چه خیر(ښه) عمل کوی الله په هغه شاکر

دغه مبارک آیت د هری سعیی ددوعا په اخره کښې ویل کیږی، کله چه د هری سعیی په اخره کښې د مروا یا صفا غنډۍ ته پورته سوې دواړه لاسونه به پورته کړې دری واره به اللهُ اکبر ووایی - په بله سعیه به شروع وکړې اوس چه دمروا دغنډۍ څه دصفا وخوا ته دوهمه سعیه شروع کوې.لمړي به هغه تکبیرونه چه په اوله سعیه کښې دی ویلی وه بیا ووایی وروسته به دا دوعا ووایی.

ددوهمی سعیی دوعا :-

تر تکبیرونو وروسته:-الهی تا ویلی دی چه غوښتنه وکړئ له ما څه زه مو دوعا قبلوم–غوښتنه کوو د تا څه یا الله را وبخښه زموږ ټوله ګنا هونه کبیره که صغیره دی پخوانۍ او تازه ګناوی–اِی ربه زموږ واوریدئ هغه غږ چه بلنه یی کوله د پاره د ایمان (چه ایمان راوړئ پر رب خپل) موږ ایمان راوړیدئ پر تا یا الله بخښنه وکړې ګناهونو لره زموږ او و رژوې بدۍ زموږ را ومو پاڅه وی د نیکانو سره په ورځ دحشر او راکړې موږ ته هغه چه تا وعده کړیده پر قول درسولانو–او رسوایی مه راکوې موږ ته په ورځ کښې دقیامت او ته مخالفت نه کوې د وعدې خپل–یا الله پرتا مو توکل دئ او تا ته مو رجوع ده–اِی ربه بخښنه وکړې موږ لره او زموږ برادرانو ته چه تر موږ دمخه یی ایمان راوړی دئ او مه ګرځوې په زړونو کښې زموږ غش دموٌمنا نو سره یا رحیمه یا الله ما لره ګناوی سته په ما بین کښې زما او ستا او ګناوی سته په ما بین کښې زما او ستا د مخلوقاتو یا الله هغه ټوله ګناوی چه په منځ کښې زما او ستا دی هغه را وبخښې او هغه ګنا وی چه په منځ کښې زما او ستا دمخلوق دی هغه راڅه واخلې–او په فضل سره خپل ما د احتیا جه په امان کړې–ستا مغفرت ډیر وسیع دئ–یا خاونده د سخا دکرم د عطا اوفضل او احسان–او صلواة او سلام دوی زموږ پر بادار محمد علیهِ السلام اودده پر اصحابو اپر موږ ددوی سره ټوله.

دصفا وغنډۍ ته چه پورته کیږې بیا به دا انّ صَفا والمروة ایت تر پا یه ووایی بیا به کعبې شریفی ته وګورې لاسونه پورته کړه ا ودری واره اللهُ اکبر ووایه اوس به دریمه سعیه شرع کړې.

ګټوره لارښوونه:- که دسعیی په هر ځای باندی وې او دفرض لمانځه اقامت شروع شو هم هلته به ودریږې لمونځ به په جماعت اداکړې او همدا رنګه د مړي لمونځ به ادا کړې او که د جمعې خطبه ویل کیده هم به سعیه ودروې لکه په طواف کښې وروسته به دهغه ځا یه خپلی سعیی ته ادامه ورکړې.

ددریمی سعیی دو عا:-

به هغه داولی سعیی تکبیرونه ووایی تر هغه وروسته دا دوعا خپله کړه: په شروع کښې

الهی را پوره کړې نورانیت زموږ – په تحقیق چه ته پر هر څه قادر یې – الهی زه سوال کوم دتا څه عاجل اوهم په اینده کښې دخیر او ثواب – الهی پناه غواړم دهر شر څه که په نژدې راتلونکی وخت کښې وی یا په لیرې راتلونکی وخت کښې وی – یا الله محبوب وګرځوې موږ لره ایمان او ښایسته کړې زړونه زموږ په ایمان سره – منفور او مکروه وګرځوې موږ لره کفر ،نا فرمانی ستا ،اوفسق – او وګرځوې موږ له را شید ینو او رهنمایانو څه دښې لارې – یا الله پناه غواړم ستا په رضا ستا په رضا ستا دقهر څه اوستا دعذابه څه الهی ثنا ویل پر تا باندې زما دشمیر دتوان څه دباندې ده لکه هومره چه تا ثنا ویلې ده پر ځان خپل – تا لره دې حمد او ثنا وی هومره چه ته په راضی کیږې – الهی نورا نیت غواړم په زړه کښې نورانیت په غوږو کښې نورانیت په سترګو او نورانیت پر ژبه باندې – او نازل کړې پر موږ ستا برکتونه او رحمتونه او نعمتونه (دایمان اونیکۍ) دهمیش دپاره چه هیڅ وخت نه زایلیږی ـالهی پناه غواړم په تا سره دهغه شیا نو دشر څه چه د شپې په تاریکۍ کښې داخلیږی او دشر څه دهغه شیانو چه داخلیږی د ورځې په رڼا کښې اودشر ه دهغه څه چه دباد ویا سیلۍ سره الووزی یا ارحمُ الرا حمین. چه دمروا غنډۍ ته ورسیدې بیابه اِنّ الصفا والمروة تر اخره ووایی دغنډۍ پر سر به لاسونه پورته کړې او دریواره به اللّٰهُ اکبر ووایی .دڅلرمی سعیی دپاره به دصفا دغنډۍ پر لورې حرکت وکړې په اول کښې به تکبیرونه ووایی بیا به نو داسی دوعا وکړې

د څلرمی سعیی دوعا:-

الهی زه دتا څه غواړم خیر دهغه څه چه ستا په علم کښې دی او پناه غواړم دشره څه دهغه څه چه ستا په علم کښې دی – په رشتیا چه ته عالم په غیبو یې – ندی بل هیڅوک ورڅ عبادت بیله تا څه – پا چایی تالره ده او په ښکاره حق یې – او محمد علیهِ السلام ستا استازیدئ صادقه پر وعده او امین دئ الهی زه دتا څه غواړم چه دغه نعمت داسلام چه تا زه وهغه ته هدایت کړی یم بیرته زما څه مه اخله پر دغه اسلام او ایمان می درولې ستا حضورته او مرګ می پر اسلام او ایمان کړې – پاکی اوثنا ده تا لره الهی موږ شکر ندی کښلی ستا په حق شکر سره الهی زه ستا فقیر بنده دتا څه هیله کوم چه ته زما سره هغه سی وکړی چه ته اهل دهغه یې او زما سره هغه سی مه کوه چه زه اهل دهغه یم - الهی وګرځوې ما پی رو دښې طریقې ستا د حبیب محمد علیهِ السلام – چه لوړه وې حرمت او احترام دده او عزتمنده کوی کلمه دده- او ساتی وعدې اوزمه دده او کامیابی ورکوې وډلی ته دده او وبلنی ته دده ډیره وې تابعان دده او ډله دده چه ورته وفا کوی او مخالفت دده دسنتو نه کوی – الهی زه دتا څه هیله مندیم چه وګرځوې ما پی رو دهغه چه ستا رسول علیهِ السلام هغه کړیدی او پناه دهغه دمخالفت څه غواړم.

وصلی اللّٰهُ علی سیدِنا محمدٍ والهِ واصحا بهِ و علینا معهم اجمعین.وروسته به ووایی انّ الصفا والمروة تر اخره چه دصفا دغنډۍ سرته پورته شوې بیا به لاسونه پورته کړې او دری واره به اللّٰهُ اکبر ووایی. دپنځمی سعیی دپاره به مخ پر مروا را کښته سې.

دپنځمی سعیی دوعا:-

لمړي تکبیرونه ویل کیږی بیا دا دوعا به وکړې:

الهی رحم وکړې پر عاجزی زموږ – او په امن کړې ویره زموږ – قبول کړې نیک اعمال زموږ او ښه کړې احوال زموږ – وګرځوې په طاعت او عبادت ستا مشغولیت زموږ – او وښیګڼی ته مرجع زموږ – او ثابت کړې په بالا بود سره امیدونه زموږ – اوختم پر نیک بختی اجل زموږ- الهی زموږ عاجزی تاته ښکاره ده او پرتا زموږ هیڅ ندی پټ- ا مر کړی دی یو هغه مو ندی کړی – منع کړیدی یو هغه مو کړیدی نه خلاصیږو په بل څه مګر ستا په عفوی سره – عفوه وکړی اِی غوره د امیدوالهی سوال او غوښتنه دتا څه غوره ده- ته عفو کونکی، بخښونکی مهربانه او رحیم یې – عفو دی خوښه ده الهی موږته عفو وکړه – یا الله مه پریږده موږ ونفسونو ته زموږ یوه لحظه او ترهغه لا لږ زمان. الهی موږ پر خپلو ځانو ظلم کړیدئ که ته موږ ونه بخښې اوپرموږ رحم ونه کړې نو موږ دتاوانیانو څه یو قبوله کړه توبه زموږ په تحقیق سره ته غوره توبه قبلونکی اورحم کونکی یې.الهی غوښتنه کوم دتا څه چه توان را کړې د غوره کارونو او دبدو اعمالو دپریښودلو – او زړه سوی او مینه دبیچاره وو او غریبانو سره – بخښنه او رحمت وکړې پر موږ – دهغه ډلی څه مو جلا کړې چه تا هغو ته اراده دفتنې کړیده – الهی ستا حب او

محبت می په نصیب را کړه –او مینه دهغه چا چه ستا مینه کوی –او مینه دهغه اعمالو چه موږ نژدې کوی ستا وعشق او محبت ته او ستا درسول محمد علیهِ السلا م ومحبت ته. وصلی اللهِ علی سید نا محمد و الهِ واصحا بهِ وعلینا معهم اجمعین ،آمین. چه دمروا غنډۍ ته نژدې سوې انّ الصفا والمروة آیت مبارک به تر اخره ووایی چه دغنډۍ سرته پورته سوې لاسونه پورته کړه دری واره اللهُ اکبر ووایه.او که دی خاصه دوعا دځان یا دبل چا دپاره غوښته دلته یی وکړه.

دشپږمی سعیی دوعا :-

چه دمروا دغنډۍ څه را کوز شوې دصفا دغنډۍ پر لور ، ږومبي به هغه تکبیرونه ووایی چه په هره سعیه کښی دی ویل وروسته به دا دوعا خپله کړې:-

الهی ته تر هر چا ښه ملګري دسفر یی زموږ دسفر ملګري شې –نګه بان زموږ داهل اولاد شې زموږ ترشا –او بد رنګی راولې پر مخانو ددښمنانو زما مسخ کړې دوی پر خپلو ځایو چه وما ته درا رسیدو توان ونلری –یا الله تا لره دی هومره حمد او ثنا وی چه ته په راضی کیږی– الهی زموږ یوازنۍ هیله ستا رضا ده الهی مه شې راڅه ناراضه –ددوږخ داوره او ستا دقهره مو په امان کړې الهی پناه غواړم په تا سره دبدۍ دهغه څه چه تا راکړیدی او د شره دهغه څه چه راڅه منع کړیدی دی –اِی صا حبه دمحکم قوت ما وساته د شر څه د فتنو او خلاص می کړې دټولو مشکلاتو څه- او صالح کړې ظاهر او باطن زما- پاک او صاف کړې زړه زما دحسد او بغض څه –مه ګرځوې پر ما طلب دچا مګر را خلاص یی کړې –الهی منور کړې زړه زما ستا په نور –او مصروف کړې په طاعت ستا بدن زما –او خلاص کړې دفتنو څه باطن زما او مصروف کړې فکراو ذهن زما په قبول دوحدانیت او بی مثله حاکمیت ستا او وساتې زما زړه دبدو وسوسو څه دشیطان الهی پر ما وکړې دومره احسان چه نوی پر ما سلطنت دشیطان یا رحمانه یا رحیمه –وصلی اللهُ تعا لی علی سیدِ نا محمدٍ والهِ واصحا بِهِ وعلینا مَعَهُمْ اجمعین. چه دصفا غنډۍ ته رسیږې بیا به انّ الصفا والمروة تر اخره ووایی چه دغنډۍ سر ته ورسیدې دری واره اللهُ اکبر ووایه لاسونه پورته کړه او ځان او ونورو دوستانو ته دوعا وکړه نو داومی سعیی دپاره مخ پر مروا را کوز شه.

دصفا او مروا داوومی سعیی دوعا:-

ږومبي به هغه تکبیرونه ووایی چه دهری سعیی په شروع کښی ویل کیږی وروسته به دا دوعا خپله کړې:- الهی ختم کړې اجل زموږ پر خیر او ثابت وګرځوې په فضل خپل امیدونه زموږ- الهی موږ ته اسانه کړې رسیدل ستا ورضا ته –او په هر حال کښی صالح کړې عملونه زموږ- -یا دهلاکت څه نجات ورکونکې –یا شا هده دټولو رازونو- یا قدیم الاحسانه –اِی همیشه نیکی کونکې د بنده ګانو سره –یا خاونده د سخا یا خاونده دکرم اود اعطا –یا خاونده دفضل او احسان پر مخلوقاتو- یا الله زه سوال کوم دتا څه دهغه خیر چه سوال کړیدی دتا څه محمد علیهِ السلام چه نبی او رسول ستا دئ- او پناه غواړم د هغه څه چه پناه غوښتیده نبی او رسول ستا محمد علیهِ السلام –الهی وساتې ما په فضل سره خپل دشر څه د فتنو او عافیت راکړې دټولو تکلیفو –ښه او صالح کړې پټ او ښکاره (ظاهر اوباطن) زما - دبغض او حسد څه پاک کړې زړه زما –یا الله مه پریږدې یوه ګناه زما پر دغه مقام مګر چه را عفو یی کړې او نه یو مقصد مګر را خلاص یی کړې او نه یو فساد مګر را اصلاح یی کړې او نه یوه مریضی مګر را جوړه یی کړې –اونه یو حاجت ددنیا او اخرت مګر را روا یی کړې چه په هغه کښی ستا رضاوی اوزموږ ددنیا او اخرت ګټه وی.

آمین یا رب العا لمین ، و صلی اللهُ تعالی

علی خیرِ خلقهِ محمد رسول الله وآلهِ واصحا بِهِ وعلینا مَعَهُمْ اَجْمَعِیْن یا ارحمُ الرا حمین

. چه مروا غنډۍ ته ورسیدې بیا به دا آیت کریمه ووایی اِنّ الصفا والمروۃ تر اخره ووایی . سعیی دصفا او مروا خلا صه شوه خدای دی ستا او دټولو حاجیانو عبادت قبول کړی.

دوعا دعرفات:-

کم ذکرونه چه دعرفات په ورځ له زوال نه وروسته ویل یی غوره عمل دئ لاندی ذکر کوم

۱:- تلبیه ویل په لوړ اواز.

۲:-درب العلمین د اسماء الحسنی (ښو نومونو) ذکر کول.

۳ :- لَا اِلٰهَ اِلَّا لله وَحْدَهُ لاَ شَرِیْکَ لَهُ لَهُ الْمُلْکُ وَلَهُ الْحَمْدُ یُحْیِیْ وَ یُمِیْتُ بِیَدِ هِ الْخَیْرُ و هُوَّ عَلَی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدِیْرٌ .

۴:- سورت د قُلْ هُوَ اللهُ تر اخره

۵ :-کلمه شریفه.

۶ :- اَسْتَغْفِرُ اللهَ اَلَّذِیْ لا الٰهَ اِلا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّوْمُ وَ اَن اَ تُو بُ اِلَیْهِ .

۷ :- لا الٰهَ الا انتَ سُبْحَا نَکَ اِنِیّ کُنْتُ مِنَ الْظَّا لِمِیْنَ ()

۸ :-حَسْبُنَا اللهُ وَ نِعْمَ الْوَ کِیْلُ .

۹ :-حَسْبِیَ اللهُ لا الٰهَ الا هُوَ ،عَلَیْهِ تَوَکَلتُ وَ هُوَ رِبُّ الْعَرْ ښَ الْعَظِیْمِ ()

دغه لوړ ذکرونه په لوړ اواز تکرار تر څو چه کولای یی شې تر زوا ل وروسته بیا د ماز دیګر پوری ترهغه وروسته به د جبل الرحمت(درحمت دغره) وخوا ته ورسې او دهغه په لمن کښی به د زرغونې خیمی سره مخ پر قبله و دریږې دوا ړه لاسونه به دومره پورته کړې چه دبغل ویښتان دی ښکاره شی دا لاندی دوعا به دزړه په عجز اوژړا دالله په دربار کښی خپله کړې.

دوعا :-

یا الله ته خدای یی ،نسته بلڅوک وړ د عبادت بیله تا څه – یو یی شریک نه لرې - پا چایی دټولو کا ءناتو تالره ده ، تالره دی حمد وثناوی یا الله– تا ته مو مخ دئ او پر تا مو توکل دئ ، یا رب العلمینه یا الله ما وګرځوې دهغه کسانو څه چه نن ورځ ته وخپلو ملا یکو ته په هغو فخر کوې یا ارحم الرا حمینه– یا الله ستا په توفیق او فضل تردغه عظیم الشانه مقامه او زیارت دبیتی ستا را ورسیدم مقتدی په سنتو ستا دحبیب محمد علیهِ السلام– یا الله هر ساءل لره عطا سته او هر امید وار لره ثواب سته او سته وهر رجوع کونکی تا لره ته احسان – یا الله تا ودرولم پر دغه لوی رکن ددین داسلام په امید دهغه فضلونو چه ستا سره دی – مه نا امیده کوه امیدونه زموږ – الهی ته عفو کونکی او کریم یی عفو دی خوښه ده عفو راته وکړې یا الله – رحمت ته دی امید واره یو – او دعذا به دی ویریږو – یا الله زیا د توب نه کوې پر سوالو مګر کرم او سخاوت او پرحا جا تو مګر احسان – یا الله زما حاجت وتا ته بل څه ندئ بیله ستا عفو او بخښنه دګناهونو او نا فرما نیو زما او رضا ستا ،او ستا رحمت پرما چه بیا قهر نوی او هدایت وی چه بیا ګمراهی نوی – او علم چه بیا جهل نوی او صالح عمل اوښه خاتمه وی الهی – ازادی داوره ددوږخ او کامیابی په جنت سره – یا عزیزو یا غفار – الهی ته علم لرې زما په ظاهر او با طن – الهی سوال کوم دتا څه اِی ښه عطا کونکې

خدایه ، یا الله وګرځوې دغه حج زما قبول او مبرور –او وګرځوې ګنا هونه زموږ بخښل سوی –او کوښښ زموږ لایق د شکر او عمل زموږ صالح او قبول –الهی مه پریږدې موږ لره پر دغه مقام ګناه مګر چه را وې بخښې او عفو یی کړې او مه یو حاجت چه ستا په فضل یی را روا یی کړې او نه یو پور مګر را ادا یی کړې ـاو نه یو مریض مګر راصحت یی کړی –اونه یو مړې مګر چه رحمت پر وکړې ـ او نه یو دښمن چه خوار یی کړې –او نه یو حاجت د حاجتو څه ددنیا او داخرت چه تا لره په هغه کښی رضا وی او زموږ په هغه کښی صلاح وی مګر را روا یی کړې او را پوره یی کړې –الهی موږ سوال کوو د تا څه د هغه ښو چه سوال کړیدی ستا څه پر دغه عرفات بنده او پیغمبر ستا محمد علیهِ السلام او پناه غواړم د هغه شر څه چه پناه غوښتیده د هغه څه محمد علیهِ السلام پر دغه مقام –الهی نقل کړې موږ پر دغه مقام د بد بختۍ څه و نیک بختۍ ته او د اوره د دوږخ څه و جنت ته او د قهره څه ستا ورضا ستا ته او د فقر څه و غنی ته او د ذلت څه و عزت ته او د مخالفت څه د شریعت و استقامت ته د شریعت او د تولو اقسامو څه د شر و ټولو اقسامو ته د خیر او مه ګرځوې دغه ګښت اخر ګښت د راتګ و دغه مقام ته زما ـ الهی وګرځوې اخر د عمر زموږ خیر د عمر زموږ –او خیر د اعمالو اخر د اعمالو زموږ او خیر د ورځو ورځ د ملاقات ستا –الهی موږ سوال کوو د تا څه د جنت او هغه قول او عمل چه نژدې کوی موږ و جنت ته او پناه غواړو د اوره د دوخ او د هغه قول او عمل څه چه نژدې کوی موږ و دوږخ ته الهی اجرا کړې پر موږ هغه سی چه ته یی اهل یی نه هغه سی چه موږ یی اهل یو –الهی نسته بیله فقره او عاجزۍ زما بله وسیله و تا ته د لاس د پورته کیدو –او نسته بله لار بیله ټکولو د دروازې ستا د رحمت –الهی که زه جواب سم ستا د رحمت د دروازې څه نا امیده ، بل به د چا دروازه و ټکوم الهی یوازی امید مو ته یی –که داسی وی چه یوازی نیکو کاران به ستا څه امید کوی نو ګناه ګاران او بد عمله به چا ته مراجعه کوی الهی ته بخښنه وکړې ته د دغه کار اهل یی الهم اغفرلی ولامةِ محمد علیهِ السلام نو که ته مو ترټې نو د چا څه به امید وکړو –الهی ستا سخاوت دومره دئ چه هیځ ګناه ګاره به پر دغه ځای بی عفوی پرې نږدې - اللهم ربنا اتنا فی الدنیا حسنَةً وفی الاخر حسنَةً و قِنَا عذاب النا ر ، الهی ما وبخښې زما مور او پلار وبخښې زما او لادونه وبخښې زما ورڼه او خویندی وبخښې زما نیکه ګان او انا ګانی وبخښې او زما ټوله اقربا او اشنا یان وبخښې او ټوله هغه کسان چه زما څه یی غوښتنه د دوعا کړیده وبخښې او ټولو مسلمانا نو ته پوره عفو وکړې او ستا د رحمت مستحق ټوله وګرځوې د دنیا او اخرت کامیابی ور په برخه کړې. (حاجی صاحب که وبل چا ته دی خاصه دوعا کول نو نوم به یی واخلی مثلاً د صحت د پاره د مریض یا خاص نژدې مړی او یا هر نژدې دوست په نامه هم یادولای شې)

وَصلی اللهُ علی سیِدنا محمد علیهِ السلام و الهِ واصحابهِ وعلینا معهم اجمعین یا ربُّ العا لمین آمین.

د ماښام تر لمر لویدو وروسته به د مز دلفی شریفی پر لور حرکت وکړې.

ګټه وره لار ښوونه:–

حاجی صاحب که د پښو د تلو توان ولرې زما مشوره داده چه دغه لاره د عرفات څه تر مزدلیفې شریفی پوری ټوله ۴ میله لار ده په عادی تګ په دوه ساعته کښی وهل کیږی او که په بس کی ولاړشی نو په ۸ ساعته کښی بسونه ډیری ګڼه ګونی د بسونو او نورو عراده جاتو له لاسه وهی چه نه به دی لمونځونه او عبادت په ښه توګه ادا کړې او هم په بس کښی ۸ یا ۱۰ ساعته کیناستل دی ستړې کوی او پښې به دی وپړسیږی ، کله چه دی د پښو د تګ اراده وکړه وبه وایې الهی را ته اسانه یی کړې او را څه قبول یی کړې چه دغه د پښو تګ پر هر قدم الله و تا ته نیکۍ اوثوابونه درکوی ، د پیاده وو لاره ښه لنډه لار هم ده ، د عرفات په اخره کښی تشنا بونه دی هلته به ښه اودس تازه کړې د نورو حاجیانو سره به د مزدلیفې پر خوا حرکت وکړې په دغه اوداسه که د ما خستن او ماښام لمونځونه چه یو ځای ادا کیږی وکړې ډیر به ښه وی ، په هرصورت یو دوه لیټره بوتل اوبه د ځانه سره واخله چه په هغه به بیا د سهار د لمانځه د پاره اودس تازه کړې داو د اسه تازه کولو په وخت کښی د خپل ملګری څه کمک وغواړه چه اوبه در توی کړی اوبه به دی په دې ډول وسپموې ، کله چه مزدلیفې شریفی ته ورسیدې هلته ځنی وظیفې دی چه د لته

یی په ګوته کوم:- اول به دماخستن او ماښام لمونځونه یو ځای په یوه اذان او دوو اقامتونو دملګرو سره ادا کړې ، اول به دماښام دلمانځه فرض او بیا په بل اقامت د ماخستن دلمانځه فرض اداکړه وروسته به دماښام دلمانځه دوه رکعته سنت ادا کړې او وروسته به دماخستن دوه رکعته سنت او په اخره کی درې رکعته وترا دا کړې ، او دماښا دلمانځه دادا کولو په نیت کښی به قضا یی نه وایی فقط پدې حاضر وخت دماخستن به وایی ځکه دغه ته قضایی نه ویل کیږی ځکه چه دشریعت په امر دا ځنډول شوی وو .

دوهم به تر خپل توانه پوری په دغه شپه کښی چه تر شب قدر افضله ده ، درود پر محمد علیهِ السلام ، او تلاوت دقرآن مجید یا نور ذکرونه دپاک اللهٔ وو وایی ، هغه وخت چه دمشعرالحرام غره ته ورسیدې (داغر دمزدلیفې شریفی د مسجد څه ۱۵۰ متره فاصله لری چه دعرفات له خوا راځې ستا دچپه لاس وخواته دغره په اخره کښی پروت دئ کچنی شانته غردئ او پر سر یی یو کچني تعمیر دی خو پوښتنه د با تجربه خلګو څه هم ښه کار دی په هرصورت هغه ته نژدې به هم دشیطا نانو د پاره ډبری ټولی کړې او هلته به استراحت وکړې دسپیدو پر وخت هلته توپونه ویشتل کیږی نو تر توپو وروسته به دسهار لمونځ ادا کړې او بیابه که دی توان درلودی دمشعرالحرام غره ته به پورته سې او دوعا به وکړې داکار سنت دی کولای سې دغره په لمن کښی هم خپل خواستونه دپاک الله له درباره وکړې پر دغه مقا م دسړی ټوله ګناهونه بخښل کیږی او سړی پاک موءمن ګرځی دا عقیده به لرې ، دامت غم خوره نبی محمد صلی اللهُ علیهِ وسلم ته پر دغه مقام ټوله امت په شمول دهغو کسانو چه دګناه دثقلت په خاطر په عرفات کښی نه وه بخښل سوی ور وبخښل سوه او دټوله امت دبخښی زیری ورکړه سو ، همداسی دی الله پاک زموږ حاجتونه هم را پوره کړی او خدای مودی دمحمد علیهِ السلام دبخښل سوی امتیا نو په ډله کښی د قیامت –دمحشر اود حساب په ورځ راوپا څه وی آمین ، دلمر څرک دمخه به دمینا شریفی پر لور حرکت وکړې ، دسپیدو څه تر لمر ختو پوری په مز دلفه شریفه کښی پاته کیدل یو دحج د واجبا تو څه دئ یعنی که دسپیدو دمخه دمزدلیفې شریفی دمځکی څه ووزی دم(پسه) لازمیږی ولی که بیرته په دغه موده کښی را وګرځیدې ولو یوه دقیقه هم وی د دم څه خلا صیږې.وجوب دمزدلیفې شریفی پر مریض او دهغه پر خادم ،اوهم پر ضعیفه ښځه اودهغې پر محرم نسته.

دوعا د مزدلیفې شریفی:-

یا الله موږ راغلی یو په جماعت سره او دتا څه دخپلو ګناهونو دعفوی او بخښی شفا عت غواړو نا امیده مو مه جوابه وه الهی او راکړې هغه نیکې چه خپلو صالح بنده ګانو ته یی ورکوې –الهی مه ګرځوې موږ ددغه ځایه مګر کامیابه او پاک دټولو ګناهونو څه–یا خاونده دسخا اوعفوی- یا الله یا غفور الرحیمه الهی موږ ستا څه غواړو چه درحمت دروازې زموږ پر مخ خلاصی کړې زموږ دوعا ګانی مستجابی وګرځوې ،ستا نه هر مجبور او لا چاره سوال کوی الهی سوا لونه مو قبول وګرځوې الهی زموږ دپاره شاهد سې نه داچه پر موږ شاهد سې –په دنیا کښی ژوندون راکړې دموءمنانو او مړه مو کړې مسلمین دایمانه سره –زموږ سوالونه دخپل رحم لا یق وګرځوې –الهی ستا درضا او بخښنی لا یقان مو وګرځوې اللهمَ رَبّنَا آتِنَا فِیْ الْدُنْیَا حسَنَۃً وَ فی الا خِرَۃِ حَسَنَۃً وَ قِنَا عَذَابَالْنّارِ. الهی عفو وکړې موږ لره او زموږ میندو او پلرو لره زموږ نیکه ګانو او انا ګانو لره او زموږ اولادو لره اوزموږ خویندو او ورڼولره زمو ټولو دوستانو او اشنا یانو لره او زموږ ټوله اقربا وو لره او ټولو مسلمانانو لره عفو وکړې ټولو هغه کسانو لره چه زموږ څه یی ددوعا غوښتنه کړې –وټولو ته په دنیا او اخرت کښی کامیابی یه بخښنه او رحمت ستا ور نصیب کړې الهی ته غفور یی ته رحیم یی.

وصلی اللهُ تعالی علی سیدِنا محمد علیهِ السلام وآلِهِ واصحا بِهِ وعَلَیْنَا مَعَهُمْ اجْمَعِیْن بِرحْمَتِکَ یَا ارْحَمُ الرَا حِمِیْن ، آمِیْن.

دیوولسم اودوولسم دورځو دکچنی او میانځوی شیطان تر ویشتلو وروسته دوعا:-

کله چه دی د ا ختر په دوهمه ورځ لمړي کچني شيطان (جمرة الصغرا) په اوو ډبرو وويشت دهره طرفه ويشتل يې صحيح دی ولی مخ پر قبله افضله دئ نو بيا به را څنګ ته سې اودلويو پا يو سره به دوعا وکړې بيابه نو ورسی دوهم ميانځوي شيطان (جمرة الوسطی) ته مخ پرقبله به ورته ودريږې او په اوو ډبرو يې وولې پر هره ډبره ويل کيږی (بِسْمِ اللهِ اللّٰهُ اکبر)

وروسته به داول شيطان پر ډول را څنګ ته شې او مخ پر قبله دلوی پايو سره بيا خپله دوعا وکړې وربه سې دريم يا لوشيطان (جمرةالاکبر) به په اوو ډبرو وولې تر لوی شيطان وروسته دوعا نسته. فکر کوه چه شيطان ته به پوچ کنځاوی نه کوې فقط وايې چه دتړلو دشيطان دپاره او درضا دالله پاک (بسم الله اللّٰهُ اکبر)

دوعا :-

الهی پدغه منی شريفه کښی احسان وکړه پر موږ هغه سی چه تا پر خپل استازی او نبی محمد عليهِ السلام آو پر خپل ټولو انبيا وُ عليهِمُ السلام او پر اوليا وو خپل او پر اهل دعبادت خپل کړيدئ – الهی تصديق مو پر کتاب ستا اومتا بعت مو دسنتو دحبيب ستا محمد عليهِ السلام دئ – يا ربالعالمينه خلاص مو کړه ستا دعذابه يا رحمانه يا رحيمه- او ثنا دی وی هميشه هغه ذات لره چه وا حد دی او احد دئ – ثنا دی وی هميشه هغه ذات لره چه بې نيازه دئ – ثنا دی وی هميشه هغه ذات لره چه نه دچا څه پيدا سوی او نه دده څه څوک پيدا سوی دی – ثنا دوی هغه ذات لره چه نسته هغه لره هيڅ سيال – الهی ثنا دی وی پر تا باندی هومره چه تا ويلې ده پر ځان خپل چه زموږ دحساب دتوا ن څه دباندی ده - الهی زموږ عاجزی قبوله کړه او داخل مو کړې په صالحو بنده ګانو کښی خپل – وصلی اللهِ تعالی علی خير خلقهِ محمد عليهِ السلام وآلهِ واصحا بهِ وعلينا مَعَهُمْ اجمَعِينْ وسَلَّمَ تَسْلِيْماً داءِماً يا رب العالمين بِرَحْمَتِکَ يا ارحمُ الراحمين.

دوعا د طواف الوداع (رخصتیۍ) : -

د طواف وروسته چه دی دوه رکعته واجب ادا کړه نو دا دوعا به خپله کړې: الهی دغه ستا بيته ده او تا هغی ته عزت او حرمت ورکړيدئ – ددغه بيتې په روی موږ ټوله که حجاج دی که عمره والا زايران دی که مسافرين که مقيمين په سمه يا په دښت کښی په وچه يا په بحر کښی ترخپلو کورو سلامت ورسوې او دټولو دغه تلاښ اوحج قبول او مبرور وګرځوې يا هغه ذاته چه بيرته رسوې مسافران خپلو کورونه ته موږ راولې په کرا تو او مکرر می راولې وزيارت ته ستا دبيتې تايب او عبا دت کونکی او خاص تا لره حمد ويونکی الهی سوال کوم دتا څه د او داوبه کاميابی په ورځ کښی دقيامت بخښنه او رحمت په ورځ کښی دعذاب ، اودرضا ستا په ورځ کښی دثواب او نو ر په تا ريکیۍ کښی ستا دنبی محمد عليهِ السلام –الهی ماته قدرت پر ښو راکړې او دبدو څه می وساتې – او ملګرتيا کيدو په ورځ کی دمحشر دتندی دمسکينا نو او مظلومانو مينه می په زړه کښی را کړې –الهی ستا دبخښنی او رحمت هيله می را پوره کړې – الهی پر هغه قوم چه تا دفتنې اراده کړی وی ما دهغو دډلی څه وباسه –او ژوند می ختم کړې په رحمت سره ستا چه په فتنو خراب نسم – الهی ستا محبت می په نصيب کړې او محبت دهغه چا چه ستا محبت کوی او محبت دهغه اعمالو چه ستا ودوستیۍ ته می نژدې کوی – يا ارحمُ الرّا حِمين الهی هيله کوم دتا څه چه زما په برخه هدايت او تقوا راکړې او پاکی او غِنا راکړې –الهی دهوااو نفس دفتنې څه می په امان کړې حتی يوان می د نفس او شيطان تر تسلط لاندی مه راوله الهی – دتا څه هيله کوم چه وګرځوې اخره دعمر زما خير دعمرزما او خير داعمالو زما اخر داعمالو زمااو خير دورځو مالره ورځ دملا قات ستا يا ارحم الراحمين ، وصلی اللّٰهُ تعا لی علی سيِدنا محمد وآلهِ واصحا بهِ وعلينا معهم اجمعين يا ربُّ العا لمين.

لنډه يادونّه:- حا جی صاحب اومحترمی حجانیۍ تاسی وليدل چه ټولی دوعا ګانی د خدای حضورته په عاجزی او دتوبې دقبول او دعفوی دپاره وې که دځا ن په مورد کښی وې که دبل چا دپاره وې – يعنی زموږ دټولو مقصد به داوی څه وخت چه ددې دنيا څه ځو بايد دګناهونو څه پاک او مسلمان ولاړ شو – نو پر ځان دی فکر وی چه تر حج وروسته دګناهونو پيتی بيا در په غاړه نسی. په هر مقام کښی دحج او عمری دغه ذکر په تکرار وايه

١:سُبْحَانَ اللهِ والحَمْدُ للهِ وَ لا اللهِ الا لَهُ وَاللهُ اَكْبَرْ .

٢ :– اَسْتَغْفِرُ اللهِ الَذیْ لا الهَ الا هُوَ الْحَیِ الْقَیّومُ وَ اَتُوْ بُ اِلَیْهِ .

«ثلرمه برخه په حج کښې دمهمو او ضروری افعالو لار ښوونی»

سوال:- څرنګه و الله پاک ته توبه ایستل کیږی؟

جواب:-حق تعالی په خپل کلام کښې داسی فرمايي

(يَا يُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُو تُوْ بُوْ اِلَى اللهِ تُوْ بَة نَصوحَا () دسورت التحريم ۸آيات

ژباړه:-اِی هغه کسانو چه ايمان مو راوړيدئ توبه وباسی الله لره خالصه اودزړه توبه.

په دې آيات کښې حق تعالی خپلو بنده ګانو ته د توبې لار ښونه کړيده يعنی ماته توبه وباسی چه زه مو توبه قبوله کړم او ومو بخښم ځوک چه دګنا هونو څه پاک وی دهغه ځای به حتماً جنت وی. ځکه نو هر موءمن په هر وخت کښې بايد توبه دياده ونه باسی خاصتاً په مقد سو ځا يونو او اوقاتو کښې ، هر کله چه پر يو نا وړه عمل خپل پښيمانی وکړې او توبه وباسی يعنی چه دوباره يی نه تکراره وې ، خدای دخپلو بند ګانو په زړو خبر دی–توبه که په اخلاص وی نو الله پاک هغه حتماً قبلوی خدای تعا لی توبه قبلونکی او رحيم دئ ، خصو صاًپه حج کښې او دعرفات په ورځ او شپه کښې دالله جلّ جلا لهُ درحمت دروازې دحاجيانو او صادقه تو به کونکو پر مخ خلا صی وی او خواست اوغوښتنه يی دالله پاک په لوی دربار کښې منظور او قبليږی ،ځکه نو په دغه وخت او دغه مقام کښې پر خپلو نا وړه تيرو اعمالو پښيمانی اودزړه داخلاسه توبه کول(چه بيا به نه تکرا ريږی) او عفو غوښتل يو فوق العاده غنيمت دئ چه هر حاجی بايد دهغه څه استفاده وکړی او د الله جلّ جلا لهُ سره تعهد وکړی چه بيا هغه نه تکراره وی نو دغه کسان دی چه به جنت ته ځی او نور(رڼا) به په ورځ د حشر ددوی دمخه او پر اړ خونو ورسره روان وی ، او وايی به چه الهی دغه نور او بخښنه زموږ دپاره دايمی وګرځوه ، ولی که دچا څه توبه ما ته شوه اوبيا يی هغه عمل تکرار کړئ نو پدی دنيا کښې دانسا نانو په نزد د متکرر جنا يت کاره جزا خوچنده سخته وی نو دخدای په نزد هم دتوبه ماته ونکی جزا ډيره درنه ده ، الهی موږ ته توان راکړې چه پر خپلو توبو ثابت قدمه واوسو او الله جلّ جلا لهُ مودی دتوبه ماتونکو د ډلی څه په امان کړی او موږ دی صادقه توبه کونکی وګرځوی آمين.

سوال :- توبه څو ډوله ده ؟

جواب:-توبه پر پنځه ډوله ده :-

۱:- هغه حقوق چه دبنده او پاک الله تر منځ دی او قضايی لری لکه ترک دلمانځه–ترک دذکات يا روژه خوړل ددغو اعمالو توبه داسی ده: - څه چه در باندی وی تر وسه وسه به يی قضايی راوړې او دخدا ی جلّ جلا لهُ سره به وعده کوی چه بيا يی نه قضا کوې او دری واره به استغفار وايی:

(استغفِرُ اللهِ الذی لا اللهَ الا هُوَالْحَیُّ القَیُّو مُ واتوبوالیهِ)

۲:-دهغه اعمالو څه توبه چه د خدای د اوا مر و څه دی مخالفت کړی وی لکه زنا- شراب-قمار- په دروغو قسم خوړل یا داسی درواغ ویل چه دخلګو تر منځ دفتنې باعث شوی وی –پر داسی اعمالو به پښیمانی کوي او دالله سره به وعده کوي چه بیا یه نه تکراره وي اودرې واره به استغفر وایی چه لوړ ذکرشو.

۳:- تو به د هغه مظالمو څه چه دیوه بنده اوبل بنده تر منځ دحق تلفی وی مثلاً غلا-رشوت –او یا په ظلم سره دچا حق لاندی شوی وی –یادی په معامله کښی په ټګی او درواغو دبل حق خوړلی وی یا د امانت مال یادیتیم مال بیله شرعی اجازې څه دځان په ګټه استعمال کړی وی، که دهغه اندازه درمعلومه وه هغومره به بیرته مسترده وي او عفو او حق پلیت به دهغه څه غواړي ، داعمل دشیطان په تلاښ ډیرمشکل ښکاری ولی باور وکړه کله چه داسی وکړي الله جلَ جلا لهُ دهغه څو چنده عوض درکوی او ارواح به دی دومره په خوښ سی چه ته به په هغه ډیر ویاړې ، او د خدای پاک سره به تعهد کوي چه بیا یی نه تکراره وي او دری واره به استغفار ووایی.

۴:- توبه دهغه مظالمو څه چه خاوند یی نه پیژنې یا مړ وی او وارث یی هم نه پیژنې مثلاً دچا دباغه یا دچا دکوره دی څه په ظلم وړی وی که په غلا وی که په زوره نو هغه اندازه به دهغه سړی په غیاب کښی خیرات کړي او د الله پاک څه به عفو وغواړی چه دا عمل به بیا نه تکراره وي او اسغفار به دری واره ووایی.

۵:- توبه دهغه مظالمو څه لکه دچا غیبت –یاچاته سپکاوی او ښکنځل –یا یو مظلوم نا حقه وهل که ژوندی وی حق پلیت په ځنی غواړي او که مړ وی دخدایه به دهغه په حق کښی بخښنه ورته غواړي وایی به الهمّ اغْفِرهُ(خدایه دی وبخښې) چه حق تعا لی هغه ستا څه راضی کړی او دخدای سره به وعده کوي چه بیا دا عمل نه تکراره وي او درې واره به استغفار وایی.

توبه هر وخت اوپه هر ځای کښی چه په صحیح توبه سره وی قبلیږی نه دا چه محض په خوله ووایی زما توبه ده او دزړه توبه نه وی ،ولی دعرفات په ورځ به دټولو تیرو ناوړه اعمالو څه بخښنه غواړي او توبه به کوي.چه هلته ترنورو ځایو او وختو افضله او مورد قبول واقع کیږی .که څه هم توبه دګناهونو څه دخلاصون یوازنۍ لاره ده نو ای موٌمنه هروقت اوپه هر ځای کښی توبه دیاده مه باسه دالله جلّ جلا لهُ حبیب محمد علیهِ السلام ویلی چه زه هره ورځ تر اویا ۷۰ واره ډیر استغفار وایم اوالله پاک ته توبه باسم نو هغه والا مقامه نبی دخدای چه دهر ډول ګناهونو منزه وو دومره استغفار وایه او توبه یی کول نو پر امتیانو یی چه دهر یوه پر شا دګناهونو پیټی دی باید هر ګړي اوهره لحظه توبه دیاده ونه باسی ولی چه مرګ په باور ندی او چا ته دمخه خبر نه ورکوی نو دمخه تر هغه چه د مرګ وخت راورسیږی باید توبه مو کړي وی او دخدای په حضور کښی مو پښیمانی اظهار کړي وی هر ورځ دسهار تر لمر ختو مخه اودما ښام تر لمر لویدو وروسته دتوبی دقبلیدو وخت دئ هره ورځ استغفار ویل او توبه استل ډیر لازمی کاردی موږ باید ډیر متوجه واوسو چه تر توبی کښلو وروسته خصوصاً تر حج وروسته چه سړی دټولولو ګناهونو نه توبه ایستلی وی او پاک موٌمن ګرځیدلی وی نو شیطان ډیرتلاښ کوی چه مو بیا په ګناهونو ولړی او دالله پاک سره مووعده خلافه کړی او دالله جلّ جلا لهُ دقهر اوغضب مستحق مو وګرځوی ، نو ځکه زموږ پر اعصاب او امّاره نفس باندی په شدت کار کوی چه ددوږخ مستحق مو وګرځوی او ددخدای پاک درحمت څه بی برخی کړی.

دنفس په هکله لنډ ه څرګنده ونه:- نفس اماره دانسان امر کونکی نفس دی چه همیشه انسان دغرور اوتکبر اوګناهونو پر لور ټیل وهی اوشیطان دهغه په فعال ساتلو کښی ډیر تلاښ کوی

اوبل نفس لوّامه دی چه موږ هغه وجدان نو مولی دی دانفس همیشه موږ تر سوال لاندی را ولی چه ولی دی دا نا وړه کار وکړ باید توبه وباسی داډول نفس دالله په صالحو بنده ګانو کښی قوت لری او فعاله وی او شیطان کوښښ کوی چه دغه نفس ویده او غیر فعاله وساتی

اوبل نفس مطمئّنه دی چه دا نفس داولیاو الله اونبیانو علیهِمُ السلام نفسونه دی چه شیطان هغه ته لار نلری او د هغه نه تبنتی. الله جلّ جلا لهُ مودی د شیطان او نفس امّاره د تسلط نه په امان کړی آمین.

سوال :- په حج کښې مختلف نیتونه څرنګه دی؟

جواب:- هر ښه عمل اراده او نیت غواړی هر نیت باید دزړه څه وی نو ددې د پاره چه نیت دی دزړه وی باید په خپله مورنۍ ژبه یی ووایی چه دزړه سره دی لار ولری او ځنی خلګ چه په عربی ژبه کښی پوره پوهه ولری نو په عربی ژبه دی وکړی.

د احرام نیت:فقط وایی (احرام می تړلی د پاره دواجب عمرې) الهی راته اسانه یی کړې او را څه قبوله یی کړې ، دا ډول نیت په حج تمتع کښی کیږی ، او د نفلی عمرې د پاره به ووایی (احرام می تړلی د نفلی عمری) الهی راته اسانه یی کړې او راڅه قبوله یی کړې ، که د ځان د پاره وی او که د بل چا د پاره وی نو د هغو نومونه به اخلې مثلاً (احرام می تړلی د نفلی عمری) الهی راته اسانه یی کړې او را څه قبوله یی کړې ، الهی ثواب یی زما مور او پلار ته زما نیکه ګانو او انا ګانو ته او محمد علیهِ السلام او ټولو رسولانو او انبیا علیهِمُ السلام ته سره د ټولو مسلما نا نو ورورسوې.دا ډول عمره کول دومره ثواب لری چه حق تعالی یی وداټولو ته جلا جلا د عمری ثواب ورکوی او ستا د پاره هم د ټولو په اندازه یوا زی ثواب درکول کیږی. او که یی دیوه یا دوو اشخاصو په نامه وکړی هم یی وهغوته او هم تاته په هغه اندازه ثواب درسیږی ، او د واجبی عمرې او نفلی عمرې اعمال یو ډول دی یعنی تر طواف وروسته دوه رکعته واجب د طواف د مقام ابراهیم علیهِ السلام وشاته ادا کړې وروسته سعیه د صفا او مروا او بیا به سر وخریی چه حلال سې که نه نو هغسی محرم پا ته کیږې ،

په تمتع حج کښی چه احرام تړې وایی چه(احرام می تړلی د دفرضی حج د اسلام)الهی راته اسانه یی کړې او راڅه قبول یی کړې ، همدا نیت په حج افراد یا حج مفرد کښی هم صحیح دئ ولی که د بل د پاره دی حج کاوه د هغه اسم به معلوم کړی مثلاً (احرام می تړلی د فرضی حج د اسلام د پار ه د فلانی) الهی راته اسانه یی کړې او راڅه قبول یی کړی.تر نیت وروسته تلبیه ویل کیږی او بیا دوه رکعته سنت.

او په حج قران کښی به ووایی چه(احرام می تړلی د فرضی حج او عمری) الهی راته اسانه یی کړې او را څه قبول یی کړې پدی نیت کښی چه دی عمره وکړه سر به نه خریی او همدا سی محرم به پا ته شې ترڅو چه د حج مناسک دی هم ادا کړه نو به سر وخریی او احرام به خلاص کړې او دې قبول کړی. د طواف فرضی او سعیی وروسته نو پوره حلال شوې خدای

شرطی نیت: - که څوک د ویزې یا کم بل مشکل په علت مطمءن نه وو چه حج به تر اخره پوره کړی یا نه نو به هغه وخت چه پر میقات احرا م تړی دا سی نیت به کوی (احرام می تړلی د فرضی حج که پر هر ځای بند شوم او نور می حج ته دوام نشوا ی ورکولای هغه ځای به زما د حلا لی وی) نو پر هر ځای چه بند سوې هغه ځای ستا د حلا لی دی احرام خلاص کړه نور حلا ل یی ځکه چه اول دی دا شرط ایښی وو.

د طواف نیت:- د حجر اسود پر برا بری به ودریږی او مخ د حجر اسود وخواته اول به ووایی (اراده لرم داوه شوطه(دورو) طواف فرضی د حج پر د غه کعبه شریفه) الهی راته اسانه یی کړې او راڅه قبول یی کړی ، که نژدی وې نو به د حجر اسود استلام وکړې یعنی لاس به پر تیر کړې او مچ به یی کړې او وبه وایی بِسْمِ اللهِ اللّٰہُ اکبر نو طواف به شروع کړې. او که د حجر اسود څه لری وې نو به اورغوی د هغه وخواته ونیسې لکه چه دی لمس کړی نو تر بسم الله اللّٰہُ اکبر وروسته به لاس مچ کړې او طواف به شروع کړې.

او که دواجب عمرې طواف وو نو به ووایی (اراده لرم د اوه شوطه طواف واجب د عمرې پر د غه کعبه شریفه) الهی راته اسانه یی کړی او راڅه قول یی کړی.

دسنت طواف القدوم دپاره به وو ایی (اراده لرم داوه شوطه طواف سنت دقدوم پر دغه کعبه شریفه) خدایه راته اسانه یی کړې او راڅه قبول یی کړې.

او که نفلی طواف وی وبه وایی (اراده لرم داوه شوطه طواف نفلی پر دغه کعبه شریفه) خدایه راته اسانه یی کړې او راڅه قبول یی کړې ، په نفلی طواف پسی دصفا او مروا سعیه نشته فقط دوه رکعته واجب به ادا کړې.هر شوط دطواف دحجر اسود دخط څه شروع کیږی او پر هغه ختمیږی. فهم دی ونیسه چه شروع دطواف دحجر اسود برابرئ څه یا یو څو انچه دهغه څه دمخه شروع کړې او که تر خط راتیر وې نو هغه یو شوط دی ندی حساب هغه به پوره کړې په اخره کښی.

دصفا او مروا دسعیی (تګ او راتګ) نیت:- (خدایه اراده لرم داوو سعیو دصفا او مروا) الهی راته اسانه یی کړې اوراڅه قبوله یی کړې سعیی پخبله دطواف تابع ده یعنی که دحج فرضی طواف وروسته وی هغه پخپله فرضی کیږی او که دواجب عمرې سعیه وه هغه واجب ده اوکه دنفلی عمرې وه هغه هم نفلی کیږی نوځکه ویل یی په نیت کښی لازم ندی.

په حرم شریف کښی که دی دلمانځه نیت تاړه وایی به چه مخ می دئ ودغه کعبې شریفی ته یعنی د(دغه) کلمه لازمه ده او خاص خدایه تالره یی اداکوم ،اوهم نیت دزړه معتبر تره دی تر ژبی ویل با ید نیت په زړه کښی وکړې اوکه پر ژبه هم تکرار سی ډیربه خفیه وی چه بل څوک یی نه اوری باک نلری.

سوال:-په حرم شریف کښی افضل کارونه کم دی؟

جواب:- په دی عقیده او باور به یی چه دالله پاک میلمه یی الله پاک پخپله ته وخپل کور ته دعوت کړی یی نو دلته چه هره روا غوښتنه وکړې الله پاک یی قبلوی ، هر عبادت دی یو په سل زره چنده (۱۰۰۰۰۰) اجر لری او که په جماعت لمونځ په حرم شریف کښی دننه وکړې دغه عد د په ۲۷ کښی نور ضر بیږی یعنی ۲۷ لکه واره تر عادی لمونځ ډیر ثواب در په برخه کیږی ، نو دا موقع خو دنیک بخته انسا نانو په برخه کیږی داغنیمته موقع به دلاسه نه ورکوې او دهری دقیقې څه به اعظمی استفا ده کوې.

۱:- عمرې راوړل دمخه تر حج او وروسته تر حج ، دحج په پنځو ورځو کښی یعنی دلوی اختر دمیاشتی دنهمی یعنی عرفات ورځ بیا داختر تر څرمی پوری که عمره ونه کړې ښه به وی اودحج پر نورو وظایفو لازم دقت وکړې غوره کاردئ ولی که عمره هم وکړی عمره دی قبلیږی ولی ډیر غوره وخت دعمری دپاره دغه وخت ندی تردغه ورځو څه دباندی یی وکړه

ولی چه د هری عمری د پا ره به جلا احرام نیت کوې هغه هم دمیقات څه اوطواف اوسعیه او دسرخریل غواړی چه دعمرې داحرامه خلاص شې .نو که دحج په ورځو کښی وی دحج دمناسکو سره مشکله کیږی نو پدی علت دعمرې کول پد غه پنځه ورځی کښی ضرور ندی.

۲ :- نفلی طوافونه ، دوه طوافه دیوې عمرې ثواب لرې.او دوې عمرې دیوه حج ثواب لری او دروژی دمیاشتی یوه عمره دحج ثواب لری.

۳:- قضایی لمونځونه راګرځول څو نه چه دی وس وی ولې دهر فرضی لمانځه سره یو دهغه وخت قضایی ډیر غوره کاردئ.

۴ :-که قضایی لمونځونه در باندی نه وه نو نفلی لمونځونه ، په نفلی لمونځونو کښی ترټولو

لوړ صلوات التسبیح دئ ، صلوات التسبیح داسی ادا کیږی:-

څلور رکعته لمونځ دصلوات التسبیح به نیت کړې ، په اول رکعت کښی تر الحمدُ لله او سورت تر ویلو وروسته پنځلس(۱۵) واره به داتسبیح ووایی (سُبْحَانَ اللهِ وَ الْحَمْدُ لِلهِ وَلاَ اِلهَ

اِلا اللّٰہُ وَ اَللّٰہُ اَکْبَرْ) محترمه لوستونکې ددی وروسته دغه تسبیح دتسبیح په نامه یادوم.چه دا تسبیح دی ۱۵ واره وویل نو به اللّٰہُ اکبر ووایی اورکوع ته به ولاړسی په رکوع کښی چه دی درې واره سبحان ربی العظیم ووایه نوبه ۱۰ لس واره هغه تسبیح بیا ووایی وروسته به درکوع څه ودریږې کله چه دی ربّنَا لَکَ اَلْحَمْد ووایه نوبه بیا هغه تسبیح لس واره چه لاسونه دی ایله وی ووایی ، وروسته به اللّٰہُ اکبر اوسجدې ته به لاړشې په سجده کښی دسجدې تر تسبیحاتو وروسته به بیا ۱۰ لس واره هغه تسبیح ووایی او اللّٰہُ اکبر داولی سجدې څه به کښینې په ناستی به بیا ۱۰ لس واره هغه تسبیح ووایی نوبه اللّٰہُ اکبر اودوهمی سجدې ته به لاړشې اود سجدې تر تسبیحاتو وروسته به په دوهمه سجده کښی داولی سجدې په شان ۱۰ لس واره هغه تسبیح ووایی بیا اللّٰہُ اکبر اوددوهمی سجدی څه به کښینې او بیا به ۱۰ لس واره هغه تسبیح ووایی نوبیله دی چه اللّٰہُ اکبر ووایی ولاړسه او دوهم رکعت شروع وکړه په نورو درو رکعتو کښی په عین ډول دغه تسبیح ویل کیږی چه په هر رکعت کښی ۷۵ واره دغه تسبیح ویل کیږی ، په اوله او دوهمه ناسته کښی دغه تسبیح ۱۰ لس واره دالتحیاتُ دمخه ویل کیږی اولمونځ به ترپایه ختم کړې ددی لمانځه ثواب دومره دئ چه که څوک دمور یا پلار عاق وی او هغه مړه وی نو دی دا موقع نلری چه هغوی دځانه راضی کړی ،نو دی دغه لمونځ وکړی او ثواب دی هغوی ته وبخښی حق تعلی به هغوی ته دومره اجر ورکړی چه دخپل عاق شوی اولاد څه به راضی شی او هغه به ددغه عذابه خلاص شی ، نو ته وګوره که دا ثواب یو لک چنده هره پلا ستا نصیب کیږی څونه به وی او که دا لمونځ هره ورځ تر څو چه په حرم شریف کښی میلمه یی وکړی

ځولی به ډکه یوسې نیک بخته حاجی.

۵:- دقرآن مجید تلاوت ،اودالله پاک اسماء او ذکر.

۶:- که نور څه دی په وس نوی په ولاړی وکعبی شریفی ته په عشق کتل چه هر وار کتل یی د۷۰ اویاوو کالو ګو ناه رژوی.

۷:- دځان اوټولو دوستانواوټولو مسلمانانو دپاره عفو او مغفرت غوښتل ، محترمه چه زه دی دیاده ونوزم ماته به په حرم شریف کښی او پرعرفات دوعا کوې چه خدای می وبخښی.

سوال :- دحج دورځو وظایف په خلص ډول څرنګه دی

جواب:-

۱:- د لوی اختر داوومی وظیفه:-

د لوی اختر د میاشتی داومی ورځی وظیفه:- که حاجی دمخه په احرام کښی نه وو مثلاً قارن حاجی چه ترعمرې وروسته هم داسی محرم پاته وی ، حاجی متمتع او حاجی افراد (حاجی مفرد) حاجی متمتع که تر عمری وروسته دحرم شریف څه نه وو بل ښارته تللی نو به دخپل استوګنځی نه احرا م وتړی البته اول به سنت غسل وکړی بیا به احرام وتړی اوکه غسل کول مشکل وو نو به اودس تازه کړی بیابه احرام وتړی او وحرم شریف ته راشی هلته به دوه رکعته سنت داحرام ادا کړی بیا به نیت وکړی داحرام دحج او تلبیه به ووایی نو حاجی محرم شو وروسته طواف قدوم چه سنت دی وکړې او دوه رکعته واجب دطواف به وکړې او سعیه دصفا او مروا لا زمه نده که دی سعیه وکړه نو داخری سعیی چه فرضی سعیه ده ترطواف فرضی وروسته دهغه سعیی پر ځای هم دغه سعیه دریږی ولی نیت دسعیی به نیت دسعیی دحج فرضی وی ، افضله داده چه فرضی سعیه پر خپل ځای یعنی تر طوا ف فرضی وروسته وشی ، او که حاجی متمتع تر واجبی عمرې وروسته کم بل ښارته یا مدینې منوری ته یا طا ئِف ته یا بل کم ښارته تللی وو نو داوم په ورځ به تر سنت غسل یا اودس تر تازه کولو وروسته دمیقات څه احرام وتړی دوه

رکعته سنت به وکړی او تلبیه به وو ایی دری واره تلبیه سنت ده که نه نو یو وار هم صحیح ده د احرام دپاره تلبیه ضرور ده که نه نو احرام نه دی صحیح ولی که دچا تلبیه نوه زده نو بل هر ذکر چه وو ایی احرا م صحیح کیږی ، او حاجی متمتع که وکولای سی چه طواف القدوم ادا کړی افضله ده ولی چه دا یو سنت دی که نه نو د حرم شریف له لاری به منا شریفی ته دا خلیږی.

داتم دورځی وظایف:-

پسله دلمر را ختو به ځا ن ومنی شریفی ته ورسوي چه دما پښین لمونځ دی په منی شریفه کښی باید ادا کړي نو به د عرفات تر وخته پنځه لمونځونه په منی شریفه کښی پوره سی چه دا هم سنت دی. او که داتم دورځی دلمرختو دمخه ومنی شریفی ته د ملګرو سره داخل سي څه پروا نلری. داتم دورځی ماښام چه سبا دعرفات ورځ ده دغه شپه په منی کښی تیرول سنت دئ.

دنهمی داختر د میاشتی وظیفه:-

دغه ورځ ډیره مهمه ورځ ده چه دعرفات ورځ ده ، پسله لمر ختو به دعرفات پر لوری حرکت وکړي دزوال دمخه به وخپل مقر ته په عرفات کښی ځان ورسوي ، که ممکن وو تر زوال دمخه به غسل وکړي او دغرمې ډوډۍ به هم تر زوال دمخه وخوري سنت کار دی ولی چه تر زوال وروسته وخت ډیر قیمتی وخت دی باید ټوله تر لمر لویدو پوری په ذکر او دوعا تیر سی نه په خورک او بل بی هوده مجلس او سرګرمیو ، تر زوال وروسته چه دعرفات فرضی وخت شروع سو نو به اول دما پښین لمونځ او مازدیګر لمونځونه په یوه ازان او دوو اقامتو دملګرو سره ادا کړی. او یا هر لمونځ پر خپل وخت په جماعت دملګروسره ادا کړه.دما پښین تر لمانځه وروسته په ذکر او تلا وت شروع کړي مځکی پدې مورد کښی معلومات درکړه شویدی ، دعرفات په ورځ به څه دوعاوی چه دی په وس وی دځا ن دپاره اونور ټولو اقرباوو لره او اشنایانو لره او ټولو مسلمانا نو لره ، او چه زه محتاجه ددوعا دی هیر نسم محترمه ماته دعرفا پر میدا ن دخدایه بخښنه او رحمت وغواړه ، دعرفات وخت ټوله ۱۸ ساعته دی د نهم د زوال نه شروع بیا دسبا تر سپیدو پوری دئ که حاجی پدغه زمان کښی ځان دعرفات و ساحې ته ونه رسوی نو حج یی نه صحیح کیږی بیا به بل کال قضایی راګرځوی ، او په دغه موده کښی که حاجی په هر حال کښی وی مثلاً ویښ ، ویده ، بیخوده یعنی په کوما کښی پروت ناست یا ولاړ په هر حالت کښی ولو یوه دقیقه هم وی حاضر شی حج یی صحیح دی.که څوک په او داسه وی یا بی اودسه حتی که ښځه دناپاکۍ په حالت کښی وه حاضریدل په عرفات کښی ضروری دی صحیح کیږی.

دلسم دورځی وظایف:-

چه د لوی اختر ورځ ده ، دلمر ختو وروسته چه منی شریفی ته ورسیدي اول به لوی شیطا په اوو ډبرو وولي په اوله داختر همدا لوی شیطان یوازی ویشتل کیږی په هر صورت ځان به دټیلی او ټمبې څه لری ساتي که ډیر ګڼه ګونه وه نو وی ځنډه وه یو فارغه فرصت ته ځکه دلوی شیطان ویشتل ۲۳ ساعته وخت لری یعنی داختر داولی دلمر ختو څه بیا دسبا تر سپیدو پوری دی دلوی شیطان یا جمرهٔ عقبه دویشتلو د پاره وکیل درول بیله شرعی عذر څه نه ښځی ته اونه نر ته روا دی ،تر هغه وروسته به دشکریی پسه حلال کړي فکر دی ونیسه (دشکریی پسه باید یو کلن یا ډیر وی او غویی باید دوه کلن یا ډیر وی اوښ باید پنځه کلن یا ډیر وی ، دا حیوانان باید سالم او بی عیبه وی نه ګوډ نه لم پرې نه غوږپرې او غوږ چاکی دنظر حیوان او پسه باید بوچ او لنډ غوږی نه وی که تور خولی وی افضله دئ دحلا لیدو پر وخت به نیت دشکریی پر کوي نه داختری پسه او اوزکړی یا میږ او وزه څه فرق نه لری ټوله صحیح دی. دشکریی دپسه دپاره څو شرطه دی ، لمړی ، حتماً به دحرم په مځکه کښی حلا لوی ،دوهم دامام ابو حنیفه رحمت الله علیه په مذهب غوښه یی په خپله هم وخوره او مسکینانو ته یی هم ورکړه دریم نیت یی دشکریی په نامه باید وشی. ولی د دم پسه به نه ته خوری اونه به یی غنی سړی خوری ټوله غوښه یی باید مسکینان وخوری ، حتماً باید په حرم شریف کښی حلال شی ، دحلا لیدو نیت باید دلازم شوی دم په نیت باید وی ،که چا دشکریی دحلا لیدو توان نه درلود نو به لس روژې ونیسی دري روژې به په حرم شریف کښی دمخه تر عرفا ت دورځی او اووه روژې به په خپل کور کښی بیا ونیسی ،

د پسه تر حلا لیدو وروسته به سر وخریي تږوله سر یا یوه څلرمه د سر حتمي ده خریل یي افضله کاردی البته د نارینه د پاره او غچی کول د ښځی د پاره او نارینه هم خپل وریښتان غچی کولای شی په اندازه د ګوتی د بند یا ډیر تر هغه او ماشین کولای یی هم شي. فکر دی ونیسه چه د اختر داولی دوظا یفو تر تیب واجب دئ که عمداً بیله عذره دغه ترتیب غلط شی پسه (دم) لازمیږی نو د سر تر خریلو وروسته شرطی حلال شوی او احرام به خلاص کړي او کالی اغوستلای شي ولی پوره حلا لی د فرضی طواف او سعیی وروسته ده. تر هغه وخته چه دی فرضی طواف او سعیی نه وی کړي د خپلی ښځی سره شهوانی نزدیکت نه شي کولای ،او دغه وظایف د فرضی طواف او سعیی په شمول ټوله باید داختر داولی ورځی د سهار دلمر ختو څه بیا داختر ددریمی ورځی تر لمر لویدو پوری چه ټوله وخت یی ۶۰ سا عته کیږی دئ تر دغه وخت باید ونه ځنډول شی که وځنډیږی نو دم یا پسه د تأ خیر لا زمیږی ، یوازی ښځی د نا پاکۍ د عذر په نسبت فقط فرضی طواف او سعیه ځنډه ولای شی. او فرضی طواف که دی داولی ورځی د پسه او د سر تر خریلو د مخه د ګنه ګونی له ویری کاوه روادی ولی دومره فرق لری چه تر شرطی حلا لۍ د مخه یی کوی باید په احرام کښی وشی او د طواف په وخت کښی به راسته اوږه لڅه کړی او طواف به وکړی او د سعیی په وخت کښی به دواړی اوږې پټی وی او هم دلمانځه په وخت کښی باید اوږې پټی وی ، ولی که دی فرضی طواف داختر داولی تر وظایفو وروسته کاوه چه سردی وخرایه نو به ښه نوی یا پاک کالی وا غوندې او غسل به وکړې ښه عطر به هم ووهی نو به راسی وکعبی شریفی ته د طواف فرضی د پاره.

دیوولسم دورځی وظایف:-

داختر دوهمه ورځ ده ویشتل د شیطا نانو تر زوال وروسته شروع کیږی بیا د سبا تر سپیدو یه وخت دئ چه ټوله ۱۸ ساعته کیږی په ترتیب سره به اول د کچنی شیطان څه شروع وکړې –بیا میانځوی شیطان او په اخر کښی به لوی شیطان وولې -ددوعا او څرنګه والی په هکله د مخه ددوعا ګانو په لړ کښی پوره معلومات ارایه شویدی دلته تکرار اضافی دئ.

ددوولسم دورځی وظیفه:-

چه داختر دریمه ورځ ده ټوله وظیفه یی دیولسم دوظایفو په شان ده نو چه شیطانان دی وویشتل نو به را رهی سې دمکې شریفی وخواته – ولی فکر دی وی که د سبا تر سپیدو پوری دمینا شریفی څه نه وی وتلي او هلته سپیدې در باندی وچاودلې نو د څلرم دورځی د شیطانانو ویشتل هم در باندی واجب شول د یوولسم او دوولسم دورځو په شان به دری واړه شیطانان وولې بیا به نو دمکې شریفی ولورته حرکت وکړې –که کم مشکل نه وی چه په خپله د څلرم ورځی د وظیفی د پاره پاته سې ښه کار دئ.

تر دغه وروسته نو یو طواف الوداع پاته دئ هغه به هم وکړې چه دورکعته واجب د طوا ف الوداع دی وکړه نو د حج وظایف دی ټوله خلاص کړه درخصتۍ طواف سعیه نلری. خدای دی حج قبول او مبرور وګرځوه آمین.

د فقهی ځنی باریکو مسئلو ته یوه لنډه کتنه:-

۱:- که دی داختر په پنځو ورځو کښی یعنی دعرفا د ورځی څه نیولې بیا داختر تر څلرمی تر لمر لویدو پوری عمره وکړه عمره دی صحیح کیږی ولی غوره کار ندئ.

۲:-دنارینه د پاره په احرام کښی داسی چپلکی په پښو کول ضروردی چه د پښو دمخ هډوکی پټ نکړ ی که عمداً تر ۱۲ ساعته ډیر بوټ په پښو کړی دم لازمیږی ولی که سهواً یی په پښو کړی هغه وخت چه متوجه شو فوراً یی ایسته کړی جنا یت نه بلل کیږی

۳:- د حجر اسود مچول که ګڼه ګونه نوی سنت کار دئ ، ولی که پر حجر اسود عطر پا شل شوی وه او ته په احرام کښی وې او هغه دی مچ کړ نو که دی پوره عضو مثلاً ټوله لاس یا پوره شنډان په عطرو شول نو دم لازمیږی.

۴ :-هر څوک که دعمرې دپاره وی او که دحج دپاره وی خپل سر په خپله خریلای یا خپل وریښتان پخپله غچی (بیاتی) کولای شې اوهم په احرام کښی دبل حاجی یا عمره والا سر خریلای شې هیڅ محدودیت نشته دعوامو او بی خبره خلګو په خبرو مه ختا وزه.

۵ :- په مستوره غسل خانه یا تشناب کښی دغسل دپاره که سنت وی که فرضی غسل احرام ایسته کول روا دی ، دومره باید متوجه اوسې چه صابون به نه استعما له وې او دځا ن خیری به په مښلو نه ایسته کوې فقط ځان وینځه او خپل احرام بیرته په ځان کړه.

۶ :- که احرام چټل شی نو الیشه ول یا پریولل یی لازمی کاردی.

۷ :- دیخ په وخت کښی دوه احرامه په ځان کول څه باک نلری روا کاردئ.

۸ :-ښځه باید په هیڅ صورت ازدحام او ګڼه ګونی ځای ته ور داخله نشی که نه نو هم پخپله او هم یی محرم مسٌول دې.

۹ :- دهری ښځی دپاره په سفر کښی دحج محرم لازم دی: که بی محرمه وی حج یی کیږی مګر فاسقه کیږی چه ددی عمل څه باید ځا ن وساتی.

۱۰ :-په طواف ګا ه کښی دفرضی لمانځه دجماعت په وخت کښی په هغه طرف کښی چه ملا امام ولاړ وی تر امام به وکعبې شریفی ته نژدې نه دریږې ولی په نورو درو طرفو کښی څه محدودیت نسته.

۱۱ :- په طواف کښی دطواف دوعا او نوری دوعا ګانی په خپله مورنۍ ژبه افضله دی..

۱۲ :-که فرضی طواف په جنا بت کښی وشی یا په ښځه په ناپاکی کښی وکړی نو اوه پسونه یا غویی یا اوښ پر اوړی اوکه واجب طواف په داسی حالت کښی وشی نو یو پسه به ددم حلا لوی ، ولی که فرضی طواف بیرته د اختر په ورځو کښی را وګرځول شی او واجب طواف دسر تر خریلو دمخه راوګرځوی نو ددم څه خلا صیږی ، اوکه سنت طواف په هغه سی حالت کښی وشی نو څه شی نه لازمیږی ولی طواف نا حسابه دی بل به دسره په پاک حالت کښی طواف کوی ، ولی دجنابت یا دښځود ناپاکۍ په حال کښی وحرم شریف ته داخلیدل منع دی څه چه بیا پدی حال کښی طواف هم وسی دا کار باید موٌمن مسلمان ونه کړی ،اوکه فرضی یا واجب دعمرې طواف په بی اودسی کښی وشی نو یو پسه لازمیږی ولی که بیرته فرضی طواف داختر په ورځو کښی یا واجب دعمرې طواف دسر خریلو د مخه په اوداسه را وګرځول شی نو ددم څه خلا صیږی ولی که فرضی طواف داختر دځلرمی وروسته یادعمرې واجب طواف دسر تر خریلو وروسته را وګرځول شی نو پسه دتآ خیر لازمیږی.

۱۳ :- دسهار تر لمانځه وروسته بیا تر لمر ختو پوری طوافونه جوړه کولای شی هغه دوه دوه رکعته واجب به تر لمرختووروسته دهر طواف دپاره جلا جلا ادا کړې.اوهم دمازدیګر تر لمانځه وروسته بیا د ماښام ترلمانځه پوری طوافونه جوړه کولای شې او واجب دوه رکعته دهر طواف جلا جلا دماښام تر سنتو دمخه اداکړه بیا به دماښام دوه رکعته سنت وکړې ، او نور وختونه طوافونه نسې جوړه کولای د هر طواف متصل به دوه رکعته واجب وی بیا نو بل طواف کولای شې.

۱۴ :- هرطواف ولو نفلی طواف وی چه شروع شو نو دواجب صیغه پیدا کوی نو طواف وسنت لمانځه ته نه قطع کیږی مثلا دسهار تر اذان وروسته به طواف نه قطع کوې چه طواف دی پوره کړی بیا به اول د طواف دوه رکعته واجب وکړې وروسته به دسهار سنت ادا کړې ،دومره باید پیاد ولرې چه طواف یوازی فرضی او فرض کفایی دپاره قطع کیدای شی ، غیر له هغه که قطع شی ټوله طواف به دسره قضایی کوې.

۱۵ :- درخصتۍ طواف یوازی دفرضی طواف وروسته وا جبیږی دعمری وروسته درخصتۍ طواف نسته او همدا سی که ښځه ناپاکه شوه او ملګری یی دکور وخواته روانیده نو ودې ته درخصتۍ طواف معاف دئ.

۱۶:- که دچا تلبیه نه وه زده یا یی نه زده کیدل که با سواده وو ودي لیکی دضرورت پر وخت دی ولولی او که نه نو هر ذکر چه یی زده وی دتلبیی پر ځای دي تر احرام تړلو وروسته ووا یی احرام یی صحیح کیږی مثلاً سبحان الله – اللهُ اکبر الله اکبر – الحمدُ لله – قل هوالله دی وو ایی صحیح ده ولی که څوک تلبیه ذده کړی ثواب یی تر ټولو اذ کارو ډیر دئ ولی دا هغه کلمه ده چه زموږ پیشوا محمد علیهِ السلام او له خبره دحق تعالی په حضور کښی په ورځ دحشر همدا دلبیک کلمه ده.

۱۷:-حق تعالی پر موٌمنانو دري لوی فضلونه کړیدی که څه هم دخدای فضلونه پر بنده ګانو بیخی ډیر دی ولی دا دری فضله یو ازی دموٌمنانو دپاره دی.

۱:- مشرف کیدل په اسلام او ایمان تر ټولو لوی فضل دی.

۲:- وحج ته را وستل دالله پاک ډیر لوی فضل دی د موٌمن په حق کښی

۳:- او وجنت ته داخلول دبنده دا دری ډیر لوی فضلونه دی.

خدای تعالی جلّ جلا لهُ مو دی دادری واړه فضلونه خپل په نصیب کړی آمین یا ربُّ العا لمین

سوال:- د مدینی شریفی زیارت کول ترحج دمخه یا وروسته څرنګه دئ.

جواب:- دمځکی پر مخ تر مکي شریفی تر ښار وروسته دوهم متبرک ترین ښار دی نو هر موٌمن مسلمان چه په ژوند کښی یو وا رهم دهغه دزیارت موقع ومومی هغه نو دخدای دفضل کړه شوو څه دئ. په یو حدیث شریف کښی: دانس رحمت الله علیهِ څه روایت دئ:قال قال رسول الله علیهِ السلام (من صلی فی مسجد ی هذا اربعین صلوۃٍ ولا تفو تهُ صلوۃٌ کُتِبَ لهُ براءۃٌ مِنَ النّارِ وَبرَاءۃٌ مِنَ العَذَابِ وبرَاءۃٌ مِنَ النفا ق) رواه الطبرانی.

ژباړه: سرور کاءنات محمد علیهِ السلام فرما یی:هر چا چه زما پدغه مسجد کښی څلویښت لمونځونه بلا انقطاع یعنی یو لمونځ ځنی قضا نشو مسلسل یی څلویښت لمونځونه ادا کړل پر هغه باندی براءت داوره او براءت دعذابه او براءت د منا فقت څه لیکل کیږی ، ددی حدیث شریف تفسیر داسی کیدای شی: - حق تعالی به هغه بنده ته دتوبې او تقوا زمینه مهیا کړی او دحق تعالی دبخښی او رحمت لایق به وګرځی ،پدي حدیث شریف کښی ندی ذکر شوی چه باید په جماعت وی یعنی یوازی ادا کول دلمانځه هم پکښی شامل دی ،او بل دنه فوتیدو دیوه لمانځه ذکر شوی دئ دفوت کلمه دفرضی او واجب لمانځه دپاره راځی نه د نفلی او سنت لمونځو دپاره یعنی فرضی لمونځونه یا واجب لمونځونه باید حساب شی ، او فرض کفایی لکه دمیت لمونځ هم قضایی نلری نو هغه هم پدي څلویښتو لمونځونو کښی نه حسابیږی ،یعنی دورځی پنځه لمونځونه پر خپل وخت باید ادا شی که په جماعت وی افضله ده او دثواب اندازه دجماعت دلمانځه تر یوازی لمانځه ۲۷ مراتبه ډیره ده او په تعداد دلمونځ کونکو په جماعت کښی دهریوه لمونځ کونکی ثواب ډیریږی نو دجماعت لمونځ تر یوازی لمانځه په هر صورت غوره دئ ، نو که دهر لمانځه سره یو قضایی دهغه وخت هم را وګرځوي تعداد دلمونځو به دی دوه برابره شی ، داڅلویښت لمونځونه باید مسلسل وی داسی نه حسابیږی چه شل لمونځونه اوس وکړي او شل بیا یو میاشت یا کال وروسته وکړي.او بل کلمه د(فی مسجدِ هاذا) دالمونځونه باید حتماً په داخل کښی دمسجد وی نه دباندی دمسجد ددروازو مثلاً که دازدحام په صورت کښی دی دجماعت لمونځ دباندی تردروازود مسجد اداکړئ نو وروسته چه خلګ ولاړه مسجد ته په داخل شي او هلته به هغه لمونځ بیا یوازی په ښه احتیاط ادا کړي ، چه دلمونځونو تسلسل په داخل دمسجد کښی زیان من نشی.او په مسجد کښی دننه ټوله مسجد په سرو غا لیو فرش دی ولی هغه حصه چه په سپینه یافولادی غالی فرش شویده هغه اصلی روضه شریفه دجنت ده نو هلته دمسجد نبوی منبر دی او دحضر پیغمبر علیهِ السلام زیارت دئ په دغه حصه کښی کوښښ وکړه چه لمونځونه ادا کړي که نفل وی خصوصاً صلوات التسبیح اویا سنت لمونځ لکه د تهجد لمونځ وی یا

قضایی لمونځ او دوخت فرضی جماعت اداکړي غوره کاردی ،عجبه موقع پلاس درغلي ده په طاعت او نیکو اعمالو لکه زیارتونویی تیر کړه.

په دې باور ولره چه په مقدسو ځایو کښی د پاک الله څه خواست کول دهغه ځای په برکت یی خدای تعالی جلّ جلا لهُ حتماً قبلوی نو د الله له در باره دوعا او غوښتنه په پاک او عاجزه زړه خپل خواستونه وکړه.

د مسجد نبوی هر لمونځ د یوازی دکور دلمانځه په نست د پنځوسو زرو لمونځو ثواب لری ولی د مکې شریفی د حرم داخل لمونځ د مسجد نبوی په نسبت د دوو لمونځو ثوا ب لری چه دعادی دکور دلمانځه په نسبت سل زره ۱۰۰۰۰۰ برابره ثواب لری .او که په جماعت هم وی دغه عدد په ۲۷ کښی نور ضر بیږی.

۲:- په مدینه منوره کښی د ځینو مقدسو اما کنو زیارت کول:- (زیارتُ القبُورِ کفارتُ الذنوُبِ) ژباړه:- دقبرونو زیارت کول دګنا هونو رژول کوی.لمړی:- هر څوورځی چه د سرور کا ءنات محمد سید الا نبیا علیهِ السلام همسایه وی نو هره ورځ که وکولای شې دهغه

خاتم الانبیا سلام به وکړې:.دباب السلام د د روازې له لاری چه داخل شې نو په څرنګه احترام او مینه به دکو نینو د سلطان دربار ته حاضرشې پدغه د مځکی د مخ په مشرف ترین محل کښی لمړی د محمد علیهِ السلام مبارکه ارام ګاه ده چه ورسیدې وایی (اَلصّلواةُ وَالسّلامُ عَلَیْکَ یَا

رَسُولُ اللهِ نبَیُ الا خرُ الزَمَان) ستا او دټولو زیارت کونکود سلام په جواب کښی نبی علیهِ السلام په روحانیت سره جواب در کوی (علیکم السلام ورحمت الله وبرکاتُهُ) نو حق تعالی جلّ جَلا لهُ حتماً پرټولو زیارت کونکو رحمتونه او برکات نازله وی نیک بخته زیارت کونکې درې ځلور قدمه چه وړاندی لاړشې نو د حضرت ابو بکر صدیق رحمت اللهِ علیهِ مبارکه ارامګاه ده نو به پر هغه د حضرت د محمد علیهِ السلام لمړی یا ر او د موٴمنینو پر لمړی خلیفه هم سلام ووایی(ا سلام علیک یا ابوبکر صدیق) .تر هغه چه څو قدمه مخته لاړې د حضرت عمر ابن الخطاب د نبی علیهِ السلام دوهم یار او د اسلام دوهم خلیفه مبارکه ارامګاه ده ، سلام به پر ووایی (اسلامُ علیکَ یا عمر ابن الخطاب) د اسلا مونه به تکرار تکرار وایی تر څو چه د هغه د ارامګاه څه تیریږې ، تر هغه وروسته په دغه زیارت کښی دیوه قبر ځای خالی دئ چه دا هغه وخت چه حضرت عیسی علیهِ السلام دوباره ځمکی ته راکښته شی او د اسلام رهبری پر غاړه واخلی نو ټوله خلګ به د اسلام متابعت وکړی نو کله چه عیسی علیهِ السلام په خپل مرګ وفات وکړی پدغه محل کښی به چه مځکی له مخی دهغه د پاره تعین شویدی دفن شی.نو ددې محل او زیارت تبرک بی انتها دی ددغه ځایه چه ووزې نو به د باری تعالی څخه خپل دزړه مرادوغواړې.

یادونه:- وباب السلام ته ښځی په شبانه روز کښی دوه واره پریږدی د سهار لخوا دوه ساعته دښځو د پاره خلاصه ده او د ماز دیګر تر لمانځه وروسته دوه ساعته دښځو پر مخ خلاصه ده.

ددغه ځای مخا مخ یو ه ډیره مبارکه هدیره ده چه جنت البقیع یی نوم دی او دا د جنت مځکه ده دلته د حضرت عثمان بن عفان رحمتُ اللهِ علیهِ د حضرت رسولُ اللهِ علیهِ السلاؔم دریم یار او د اسلام د دریم خلیفه ارامګاه ده ،او هم دبی بی فاطمې د حضرت رسول الله علیهِ السلام لور او د حسن او حسین رحمت الله علیهِم مور او د حضرت علی کرم اللهُ وجهَهُ عیال ارامګاه دلته ده او هم د حضرمحمد علیهِ السلام ددرو واړو زامنو قبرونه او هم دټولو اصحابو کرا مو ارامګاه وی دلته دی ای محترمه حاجی صاحب ودغه مقبری ته هم په ډیر احتر ام ور پورته شه او اول به که یا سین شریف در سره وی وبه یی وایی او ثواب یی ددغه مبارکی مقبرې ومړو ته ور وبخښې که یا سین شریف نه وو در سره نو هر ایات مثلاً دری قل هو الله وی یانور ذکرونه چه دی زده وی ویکړه اوثواب یی ددغه مقبرې ومړو ته هدیه کړه وروسته به نو د خپل الله پا ک ددرباره ددغه مبارکی هدیرې په برکت خپل خواست او غوښتنه وکړې الله پاک یی ددغه هدیرې په روی قبلوی. او محترمه حاجی فکر دی ونیسه چه په هره دوعا او غوښتنه کی یوازی د الله څه غوښتنه وی نه دبنده څه که مړ وی که ژوندی هیڅ مړی یا ژوندی تا ته دخدای بی ارادی څه نشی

ً ددغه نازولی په روی ما وبخښې یا ددغه مبارک کولای نو غوښتنه به دی دالله څه وی نو هغه دخدای نازولی وخدای ته شفیع کولای شې مثلا محل په روی زما مشکل را اسانه کړی. داسی به نوایی (چه خدای به کوی ته به کوی) دا دخدایه سره شریک نیول دی ولو هر څوک وی او سړی کافر کیږی.نو که دکم متبرک شی څه یا ځایه څه حاجت وغوښتل شي هم شرک دی غوښتنه دهر حاجت یوازی او یوازی دالله جلّ جلا لهُ څه کیږی او متبرک ځایونه او څیزونه یادخدای نازولی بنده ګانو زیارتونه هغه وسیلې دی چه الله جلّ جلا لهُ دهغه روی ته ګوری او ستا خواست قبلوی (که وویل شی چه (الهی زه دی ګنا ګاره بنده یم ستا ددغه مبارکی کعبی په روی اوبرکت زما مشکل را اسانه کړه) نو صحیح در خواست دی.

دوهم:- مسجد القبا : دامسجد مبارک یو څو کیلو متره د مسجد نبوی څه فا صله لری ا و دا مبارک مسجد تر کعبی شریفی وروسته دا سلام اولین مسجد دی چه حضرت رسول اکرم علیهِ السلام دهغه دتهداب ډبره په خپلو مبا رکو لا سو ایښی ده

کله چه حضرت محمد علیهِ السلام دمکی شریفی څه ومدینې منورې ته هجرت وکړ نو پر دغه محل یی وملګروته امر وکړ چه دلته تم کیږو تر څو حضرت علی کرم اللهُ وجههُ دمکی شریفی نه را ورسیږی نو ددغه مسجد بنا یی وکړه. روایت دئ چه په دغه مسجد کښی یو لمونځ دیوی عمرې ثواب لری. نو به د خپلو ملګرو سره یو اجرتی یا ټکسی ونیسۍ اوهلته ورشۍ او په هغه کښی دوه رکعته نفل دمسجد د تحیی (احترام) ادا کړې.هر مسجد ته چه داخلیږې په هر ځای او زمان کښی چه وی لمړی به راسته پښه دمخه کړی په وخت کښی دداخلیدو ومسجد ته او وبه وایی (الهُمّ افْتَحْ لِی اَبْوَابِ رَحْمَتِکَ) ژباړه:- الهی ستا درحمت دروازې ما ته خلاصی کړه.

دریم:- مسجد القبله تین (ددوو قبلو مسجد):-

دما پښین د فرضو دجماعت په منځ کښی یعنی

وروسته تردوو رکعتو دالله جلَ جلا لهُ وحیه ومحمد علیهِ السلام ته راغله چه داولی قبلې څه چه بیت المقدس وو دکعبې شریفی وخواته مخ وګرځوه نو حضرت رسولُ الله علیهِ السلام سمدلاسه بیله دی چه سلام وګرځوی مخ دکعبې شریفی پر لور واړاوه په ده پسې لسو صحا به وو بیله سلام ګرځولو همداسی دمکې شریفی پر لور مخ واړاوه نو دا هغه لس کسان رحمتُ اللهِ علیهِم دی چه عشره مبشره وبلل شوه یعنی هغه لس کسان چه دجنت زیری ورکړه شو او پر دوی دجنت شا هدی رواده (الهی ستا ددغه عشرهَ مبشره وو په روی اوبرکت موږته هم جنت را نصیب کړه آمین) نو ځکه دغه مبارک مسجد د دوو قبلو مسجد ونومول شو دغه مسجد ته به هم ورشې اوهلته به هم دوه رکعته تحیه دمسجد نفل ادا کړې او دخدای تعالی له دربار ه به خپل مرا د وغواړې. ثلرم مسجد الجمعه :-

داهغه مبارک مسجد دی چه رسول الله علیهِ السلام خپل اولین دجمعې لمونځ په هغه کښی ادا کړیدئ دغه مسجد ته به هم ورشې او دوه رکعته د تحیی د مسجد به ادا کړې. او دخدای تعالی په حضورکښی به د رحمت او برکت غوښتنه وکړې.

پنځم مسجد الجمامه یا په عربی یی مسجد الګمامه تلفظ کوی:-

ګما مه په کلاسیک عربی کښی اوریځی ته ویل کیږی نو دا نوم په دې نسبت ورکړه شو چه حضرت محمد علیهِ السلام یو وار په هغه کښی داوخشکۍ په مناسبت استسقاء وکړه نو فوراً پر اسمان باندی اوریځی راالې او په اورولو یی پیل وکړ نو ځکه یی مسجد الګمامه بولی ولی

د غه مسجد مبارک د محمد علیهِ السلام عید گاه هم وه او دلته به یی دا خترو لمونځونه ادا کول ، دغه مبارک مسجد به هم ووینې او دوه رکعته دمسجد دتحیی به پکښی ادا کړې او خواست به دی دالله پاک څخه وکړې

شپږم جبل الا حد :-

داحد غر تقریباً شپږ نیم کیلو متره دمدینې منورې وشمال ته پروت دئ پر دغه میدان دمسلما نانو او مشر کینو تر منځ سخته جگړه وشوه چه دجنگ په اوله مرحله کښی دمسلمانا نو لښکری بریالی شوی او مشرکینو شکست وخوړ کله چه داسلام غازیا نو دغنایمو لا سته راوړو لپاره هغه کسان چه رسول الله دجنگ دمحاذ دشا دخوا دحملې دخطر دمخنیوی په خاطر موءظف کړی وه دهغوی په فکر چه مشرکینو ماته وخوړل بیا به را ونه گرځی نو خپل مورچل یی خوشی کړ او په غنیمت پسې دغنډی څه را کوذ شول نو دمشرکینو یوه ډله سپرو چه ودغه موقع ته په انتظار وه دغنډی دشاڅه پر مسلما نانو حمله وکړه او د ډیری خونړۍ جگړې په نتیجه کښی سید الشهدا حضر ت حمزه رحمت اللهِ علیهِ دمحمد علیهِ السلام تره (اکا) شهید شو ا و هم مشرکینو تر حضرت سر ور کا ءنات علیهِ السلام پوری ځان ورساوه تلاښ یی دا وو چه انحضرت والا مقام هم شهید کړی ولی دمشرکینو دا کار اوپلا ن د باهمته داسلا م دغاز یانو له خواشنډ شو مگر د رسول الله مبارک غاښ پدې جنگ کښی شهید شو.

نو ددغه داحد دمیدان لیدنه او د سید الشهدا حمزه رحمت اللهِ علیهِ زیارت چه دهغه جنگ دمیدان په وسط کښی دنورو داسلام د لښکرو دشهیدانو رحمت اللهِ علیهم سره دفن دئ ښه عمل دئ او دهغو شهیدا نو وپاک ارواح ته درحمت دوعا کول داسی چه اول به درې قل هو الله وی ووایی او ثواب یی دهغو شهیدانو او د اسلام دټولو شهیدانو او جمله مسلمانانو وارواح ته هدیه کړی او دخدای پاکه څه به داحد دشهیدانو په روی اوبرکت درحمت اوبرکت غوښتنه دځا ن او خپلو اقربا وواو دافغانا نو تر منځ دصلح او اتفاق اود گران افغانستان دترقی او ابادی دپاره وکړې.

اوم خندق یا جبل الصلاح:-

داسلام لښکرو او غازیانو دجنگ دمخه دمشرکینو دلښکرو دمخ نیوی په غرض چه نهایته ډیر ا و سمبال شوی وه دلته خندق وکیښ دخندق دکښلو په جریا ن کښی دحضرت محمد علیهِ السلام دوی معجزی ظاهری شویدی یو دلوی سخرې ماتیده د انحضرت علیهِ السلام په مبارکو لاسو او بل دټوله اشر دصحابه وو مړول په یوه ټکی. دډوډی دهغه تفصیل داسلام دتا ریخ په کتا بونو کښی ولولی. نو ددغه خندق په ساحه کښی شپږ مسجدونه بنا شوی وه ، ولی په را وروسته کلو کښی دسعودی دولت دهغه شپږو مساجدو پر ځای یو پراخ مسجد اباد کړیدی. دهغه لیدل او په هغه کښی دمسجد دتحیی دوه رکعته دیا ده مه باسه ددغه مبارکو اما کنو چه داسلام دتاریخ جز دی لیدنه که دی توان در لود دیاده مه باسه.

د حج پام لرنه:-

محترمو لوستونکو ددې کتاب باید همیشه احتیاط وکړې او دهرډول گناه اوناوړه عمل څه ځان لری وساتې ځکه چه دگناه تاریکی دنیکو اعمالو روښنایی مکدره کوی نو حلال خوړل-رشتیا ویل په معاملا تو کښی، اودخدای دمخلوق سره هم دردی او محبت او دتکبر اوغرور څه ځان ساتل او دښکاره او پټو نا وړه اعمالو ځا ن گوښه ساتل په اورادو کښی -دوعا اودینی وظایفو کښی معنوی قوت او تاثیر ایجاده وی نو دحج په وخت کښی او تر هغه وروسته باید دخدای صالح بنده واوسې او دنفس او هوا مطابعت به نکوې په اخره کښی زه دټولو محترمو لوستونکو دپاره خالصانه دوعا کوم چه الله جلّ جلا لهُ دی دوی ته توفیق پر ښو اعمالو ورکړی او خدای دی قبول او مبرور حج په نصیب کړی او خاتمه دې پر نیکو اعمالو ش

زه عاجزه هم ستاسی څه دنیکی او رحمت ددوعا هیله مندیم . وسلامُ علیکم ورحمة ُالله وبرکاتهُ

الحمدُ لله الحمدُ لله الحمدُ لله تَقَبَّلْ مِنَّا هَذَا اِنَّکَ اَنْتَ سَمِيْعُ عَلِيْمُ وصلى اللهُ على سيدنا محمدٍ وآلِهِ واصحابِهِ اجمعين برحمَتِکَ يا ارْحَمُ الْرَا حِمِيْن .

دغه کتاب ختم سو دربيع الاول په دريمه دجمعي ورځ د۱۴۳۰ هجری قمری کال–فبروری ۲۷ د ۲۰۰۹ عيسوی کال.

ماخذونه: ددی کتاب دلیکلو په موخه می ددی لاندی ماخذونه استفاده کړیده:-

۱:- تفسیر کابلی –ترجمه وتفسیر مولا نا محمود حسن(دیو بندی) ارواح دې ښاد وی

۲:- دقرآن مجید ترجمه او تفسیر په ښتو ژبه کښې د سعودی دولت له خوا ترتیب شویدئ

۳:- خلاصته المناسک موءلف الحاج ملا عبدالغنی اخند افغانی کندهاری ،ارواح دې ښاد وی

۴:- حج او عمره لیکوال عبداعزیز بن عبدالله ،ترجمه:- نظام الدین عبدالجبار (شایق)

چاپ او خپرونه دسعودی دولت داوقافو او اسلامی چارو وزارت.

۵:- نماز کامل مرتب خلیل الرحمان نعمان مظاهری او مترجم مولانا محمد شهداد سروانی ارواح دی ښاد وی.

۶:- د حج او عمری قدم په قدم رهنما په انګلیسی ژبه.